

EL FUTUR DE LA BANCA ANDORRANA

APUNTS AL CANVI
DE MODEL (2009-2021)

Andorra la Vella – 25 de setembre 2021

Edita: Ceres, Centre d'Estudis i Recerca Socialdemòcrata
Imprimeix: Impremta Solber, Andorra

DL: AND. 283-2021

ISBN: 978-99920-3-300-5

Je ne sais pas s'il y a un mur de l'argent,
mais j'en connais beaucoup qui s'y sont
cassé la tête.

François Mitterrand
24 de setembre del 1981

Res no és més difícil d'emprendre ni més perillós
que agafar la iniciativa en la introducció d'un
nou ordre de coses, perquè la innovació ensope-
ga amb l'hostilitat de tots els afavorits per la situ-
ació anterior i només troba tebis defensors en els
que esperen beneficis de la nova.

Nicolas Maquiavel

La dificultat no radica en les noves idees, sinó
en escapar de les antigues, que s'escampen en
tots els racons de la nostra ment.

John Maynard Keynes

La bogeria és comportar-se sempre de la mateixa
manera i esperar un resultat diferent.

Albert Einstein

Per la meva part, sóc optimista.
No sembla gaire útil ser qualsevol altra cosa.

Winston Churchill

ÍNDEX

- 7 PRESENTACIÓ

- 9 PROPÒSIT
EL FUTUR DE LA BANCA ANDORRANA

- 17 **LA NECESSITAT D'UN PRESTADOR DE DARRERA INSTÀNCIA**
Nota d'opinió en relació amb la problemàtica de l'absència d'un prestador de darrera instància per al sistema bancari andorrà (TRACIS)

- 29 **REFORÇAR LA SOLIDESA DELS BANCS PER TAL DE PROMOURE LA RECUPERACIÓ**
Principat d'Andorra: Declaració final del personal tècnic de la missió de l'Article IV de 2021 (FMI)

- 35 **ELS RESULTATS DE L'EXERCICI 2020**
Els resultats del sector bancari andorrà el 2020 (TRACIS)

- 42 **UNA CONCLUSIÓ PROVISIONAL**

PRESENTACIÓ

Les persones que treballem al Centre d'Estudis i Recerca Socialdemòcrata hem preparat aquest Quadern que teniu a les mans per a presentar uns apunts sobre el canvi de model que ha comportat a la banca andorrana el període 2009-2021 i el seu context.

Iniciem així l'edició d'uns Quaderns, que anirem publicant periòdicament, sobre qüestions que considerem cabdals per al futur d'Andorra.

Aquest primer Quadern permet repassar l'evolució dels resultats dels dos darrers exercicis de les entitats bancàries andorranes (pàg. 17 pel 2019 i pàg. 35 pel 2020) i fer un comparatiu amb exercicis anteriors.

També s'apunta una reflexió sobre l'absència d'un prestador de darrera instància que pogués donar suport als bancs del país en cas de dificultats sobrevingudes.

El nostre "laboratori d'idees" va treballar en aquesta qüestió l'estiu de l'any passat i vam rebre el setembre del 2020 una reflexió ben argumentada que apareix en la nota d'opinió dels consultors de Tracis que trobareu a la pàgina 17.

Les dificultats que comporta l'absència d'un prestador de darrera instància pel sector bancari andorrà han estat també assenyalades pel Fons Monetari Internacional. Precisament per això, amb la finalitat de situar la qüestió en el seu context, hem cregut important recollir en el Quadern la primera anàlisi feta pública pel Fons Monetari Internacional, el passat mes d'abril d'aquest any en el qual s'insisteix que cal reforçar la solidesa dels bancs per tal de promoure la recuperació (pàg. 29).

Confiam que la lectura d'aquest Quadern contribuirà al debat necessari sobre la consolidació d'un sector fonamental de l'economia andorrana.

D'altra banda podem anunciar que el proper Quadern, que ja està en curs de debat i d'elaboració, proposarà elements de reflexió sobre la situació de l'endeutament públic a Andorra i la seva sostenibilitat.

Marian Sanchiz Rego

Directora del CERES.

PROPÒSIT

El futur de la banca andorrana

El sector bancari andorrà té una posició molt significativa en l'activitat econòmica del país. Els assalariats del sector financer representen el 5% del total d'empleats d'Andorra i la contribució de la banca a la creació del Producte Interior Brut (PIB) és, aproximadament del 20%.

És a dir que els bancs tenen un paper essencial en la nostra economia. Per la seva pròpia naturalesa estan en relació constant amb tots els sectors econòmics ja que contribueixen al seu finançament amb diferents modalitats de crèdit.

Tot i que recollir els dipòsits dels clients i distribuir crèdits són encara el motor principal de l'activitat dels bancs d'Andorra, aquesta s'ha anat ampliant amb múltiples serveis la remuneració dels quals els assegura una part important, en augment constant, dels seus recursos.

I no cal oblidar que, dins els límits fixats per les normes de supervisió que aplica l'Autoritat Financera Andorrana (AFA), els bancs també tenen participacions en empreses no financeres. Aquestes participacions acostumen a ser duradores i sovint es tradueixen en una presència en els òrgans d'administració de les empreses participades.

D'altra banda, l'assumpció i desenvolupament, a partir del setembre del 2009, dels compromisos internacionals en matèria de transparència de l'activitat financera que vaig impulsar des de la presidència del Govern, recollint l'esperit de la Declaració de París signada pel meu predecessor Albert Pintat aquell mateix any 2009, han comportat a la banca andorrana un enorme, i costós, procés d'adaptació.

D'igual manera la negociació que vaig promoure i concloure des del Govern, l'any 2010, de l'Acord monetari amb la Unió Europea ha portat a un nou escenari de l'activitat bancària.

És doncs en aquest context que el Centre d'Estudis i Recerca Socialdemòcrata ha preparat aquest estudi de l'evolució del sector bancari andorrà.

L'any passat vam demanar una anàlisi de la problemàtica de l'absència d'un prestador de darre-
ra instància per al sistema bancari andorrà. L'estudi, del setembre del 2020, inclou uns comentaris sobre els resultats de la banca en l'exercici 2019 que assenyalen clarament una evolució minvant. Ho trobareu en aquest Quadern.

Trobareu també una segona nota, de juny del 2021, que fa un estudi del sector bancari andorrà el 2020, després que l'Associació de Bancs Andorrans hagués fet públics els resultats del conjunt del sector.

Aquests estudis ens han portat a tres constatacions.

La primera és que la tradicional custòdia dels dipòsits dels clients per assolir marges de benefici amb els crèdits ha deixat de ser atractiva per a les entitats bancàries.

La majoria de les entitats andorranes disposen de liquiditat més que suficient i ja gairebé no es remunera el diner dels clients. I des dels bancs es va advertint que aviat, com ja s'esdevé a Suïssa, s'exigiran comissions per guardar els nostres diners.

Tot apunta que el negoci bancari tradicional pot estar certament a punt de desaparèixer i, amb ell, també aniran deixant la primera línia tots aquells prohoms que durant tants anys han manat al nostre país com també s'ha esdevingut a països del nostre entorn.

Guillem López-Casasnovas, economista d'origen menorquí i catedràtic d'Hisenda Pública de la Universitat Pompeu Fabra a Barcelona, que ha estat conseller del Banco de España del 2005 fins el 2017, ho explica d'una manera molt entenedora.

Al seu entendre els dirigents i prohoms de la banca han manat al país tant indirectament com directament:

“Ho han fet per la via indirecta de la influència sobre la política –des del condicionament de prestar un diner que no era seu– o per la directa sobre els governs de torn absorbint els seus deutes.”

François Hollande, en el seu discurs a Le Bourget (París) el 22 de gener del 2012 va fer referència al gran poder que exercia a França el sector financer:

“Dans cette bataille qui s’engage je vais vous dire qui est mon adversaire, mon véritable adversaire. Il n’a pas de nom, pas de visage, pas de parti, il ne présentera jamais sa candidature, el ne sera donc pas élu, et pourtant il gouverne. Cet adversaire, c’est le monde de la finance. Sous nos yeux, en vingt ans, la finance a pris le contrôle de l’économie, de la société et même de nos vies. Désormais, il est possible en une fraction de seconde de déplacer des sommes d’argent vertigineuses, de menacer des États. Cette emprise est devenue un empire ! Les banques, sauvées par les États, mangent désormais la main qui les a nourries. Les agences de notations, décriées à juste raison pour n’avoir rien vu de la crise de subprimes, décident du sort des dettes souveraines des principaux pays, justifiant ainsi des plans de rigueur de plus en plus douloureux. Quant aux fonds spéculatifs, loin d’avoir disparu, ils sont encore les vecteurs de la déstabilisation qui nous vise. Ainsi, la finance s’est affranchie de toute règle, de toute morale, de tout contrôle !”

Preparant aquest Propòsit he recordat una “convocatòria”, a la qual vaig acudir sense fer-me pregar, a la seu de l’Associació de Bancs Andorrans la primavera de l’any 2009.

Feia poques setmanes que el grup parlamentari Socialdemòcrata, que aleshores presidia, havia publicat un llibre¹, amb dos informes dels professors Blanca Vilà, catedràtica de Dret Internacional Privat a la Universitat Autònoma de Barcelona, i Joan Clavera, catedràtic d’Economia Aplicada a la Universitat Autònoma de Barcelona.

El llibre no havia pas entusiasmat al conjunt de la banca andorrana i no havia agradat, gens ni mica, a la Direcció General de l’entitat capdavantera dels bancs d’Andorra a l’hora d’influenciar en la política del país.

De fet, en la nota final del seu informe, el professor Joan Clavera assenyalava ben clar el seu –i nostre– convenciment:

“Hem arribat al final d’una determinada manera d’entendre el negoci bancari andorrà i ara és hora que el sistema financer demostrï el que estem convençuts que pot fer i, fins i tot, que voldrà fer: reconvertir les seves activitats elevant el seu “Knowhow”, consolidant institucions i tenint molt present la seva molt especial responsabilitat en absència d’un veritable Banc Central.

L’Institut Andorrà de Finances i l’Associació de la Banca Andorrana contribuiran –n’estem convençuts– a una transició ara ja obligada i complexa, plena –però– de noves oportunitats.”

La reunió demanada per l’Associació de Bancs Andorrans es va fer així el dia primer d’abril, tres setmanes abans de les eleccions generals del 26 d’abril del 2009, que havien de donar la victòria a les candidatures de L’Alternativa que jo encapçalava com a candidat a cap de Govern.

Els directors generals del conjunt de bancs del país estaven preocupats. A alguns d’ells no els feia cap gràcia la perspectiva, que aquells dies ja s’albirava, que poguéssim guanyar les eleccions i jo pogués en conseqüència esdevenir cap de Govern.

---

(1) Vilà Costa, B. i Clavera Monjonell, J. (2009) *Andorra i Europa. El canvi necessari.*

Per això em van sotmetre a una mena de judici “sumaríssim” en relació amb el que dèiem i proposàvem en el llibre que he esmentat. Els dos directius més bel·ligerants em van voler alligonar amb un discurs tronat, ancorat en el passat, prenent que les nostres propostes posarien en risc el sector bancari i, al capdavant, l'economia andorrana.

Els vaig escoltar i vaig defensar argumentadament que Andorra i el seu sector financer no podia seguir mantenint una posició bel·ligerant amb el seu entorn europeu. Alhora els vaig recordar els seriosos advertiments del Copríncep Nicolas Sarkozy en aquesta qüestió.

També els vaig dir que seguir practicant la política de l'estruc i creure's que Andorra podia plantar cara a Brussel·les, l'OCDE i el president de la República Francesa era suïcida.

Durant el meu mandat de cap de Govern vam aconseguir que el Consell General aprovés, el setembre del 2009, una Llei d'intercanvi d'informació fiscal a la demanda segons el model de l'OCDE, la qual cosa ens va permetre, després de la signatura de nombrosos acords d'intercanvi amb altres estats europeus, sortir de la llista negra dels paradisos fiscals, el febrer del 2010.

Aquesta nova orientació va ajudar a reconciliar-nos amb el Copríncep Francès i a restablir unes relacions de confiança amb la Unió Europea. Confiança que ens va facilitar la negociació i posterior rúbrica de l'Acord Monetari el 2010. Un acord que també va merèixer l'oposició irada d'algunes entitats bancàries però que, no més tard que el mes de març del 2015, amb la crisi desfermada per la intervenció per part de l'INAF de la Banca Privada d'Andorra, va salvar el país, a ben segur, d'una crisi bancària i econòmica pitjor.

El fet cabdal és que, superant l'escepticisme i les reticències d'algunes entitats i plantant cara a l'assetjament i pals a les rodes de l'entitat que es pretenia “al servei del país”, vam poder acompanyar responsablement l'evolució cap a un altre model de fer banca a Andorra.

Un model que suposa un canvi radical.

Avui, dotze anys després d'aquella compareixença a la seu de l'ABA, l'ofici de banquer, a Andorra però també a Europa, està canviant radicalment.

En opinió del professor Guillem López-Casasnovas aquesta evolució radical de l'ofici de banquer no s'esdevindrà d'un dia per l'altre. Però ara ja es veu aquí mateix:

“... el producte bancari com a commodity, la banca personal centrada en la gestió de fons dels més rics i l'abandonament progressiu del destorb del caixer i del treball d'oficina.”

La segona constatació que neix de l'estudi dels tres documents que publiquem és que el sector bancari andorrà presenta una dinàmica descendent.

La rendibilitat financera del sector ha anat davallant –tot i un petit repunt el 2019– del 9,85% el 2017 al 5,46% del 2020.

Pel que fa a la rendibilitat dels actius l'evolució segueix la mateixa línia: 1,03% el 2016 i 0,55% el 2020.

Els símptomes de les dues constatacions anteriors ens porten a una seriosa preocupació quant al manteniment dels llocs de treball del sector. Preocupació que creix en veure que la compra del paquet accionarial majoritari de Banc de Sabadell d'Andorra per part de MoraBanc i l'adquisició de Vallbanc per Crèdit Andorra abocarà en els propers mesos a una reducció del personal de l'entitat adquirida.

Ja abans de la crisi provocada per la pandèmia i de l'anunci d'aquesta concentració bancària havíem vist desenes de treballadors bancaris que anaven al carrer, acomiadats o prejubilats, per reduir salaris ben pagats.

En un moment que l'Autoritat Financera Andorrana ha autoritzat la distribució de dividendes als accionistes seria incomprensible que la tònica de reducció del personal continués activant-se per part de les entitats bancàries d'Andorra.

L'expert en qüestions d'economia i estabilitat financera i professor a La Sorbonne (París), Michel Vincent, que és també president de l'organització "Greentervention", ha assenyalat unes pistes de reflexió importants²:

"Les banques remplissent un rôle essentiel dans notre économie, la collecte de nos salaires, le financement de nos projets personnels, la création d'entreprises ou l'investissement des plus grands groupes industriels du monde. Pivot central d'une économie mondialisée et financiarisée à l'extrême, elles opèrent cachées de tous derrière une complexité rendue inaccessible au commun des mortels. Elles en ont en effet les moyens, trouvant oreille dans les sphères dirigeantes par les liens qu'elles ont su établir avec les dirigeants ou par le chantage exercé sur le financement de l'économie ou de la concurrence mondiale."

Michel Vincent fa també, en la conclusió de l'assaig esmentat, un comentari que em sembla d'interès pel nostre país:

"Afin de résister aux lobbies bancaires, il faut des politiciens qui comprennent le système de l'intérieur, et s'assurer que non seulement les banques n'entravent pas les processus de régulation, mais que cette régulation ne soit pas ensuite contournée ou pervertie par des arbitrages ou des stratégies. Pour lutter contre la créativité des banques –qui n'est plus à prouver– lorsqu'elle est perverse, il faut des régulateurs qui ne soient pas trop pudiques et ne craignent pas d'en demander plus."

A casa nostra, no fa pas gaires mesos, hem tingut la demostració del que no cal fer. Des del ministeri de Finances i la presidència del grup parlamentari del principal partit de la majoria s'ha defenestrat el director de l'Autoritat Financera, que era el contrari d'un regulador "tímid". Havia esdevingut incòmode per a una entitat bancària que exigia poder repartir dividendes als accionistes.

Actuacions com aquesta –n'hi ha d'altres– fan trontollar la confiança. I com diu l'exgovernador del Banco de España, Miguel Ángel Fernández Ordóñez³

"El estudio de la economía muestra que la confianza, ese elemento espiritual e inasible, es un ingrediente fundamental para el buen funcionamiento de todos los mercados, en especial de los financieros. No bastan los datos "duros", la situación objetiva. Importa lo que piensa la gente. Sin confianza, la economía de mercado no funciona. Y, en situaciones de crisis, una tarea esencial de los gobiernos es evitar que consumidores, prestamistas o inversores caigan en círculos viciosos de pérdida de confianza. Perder la confianza en esos momentos es la mejor receta para hundir una economía."

Pensem que al país li convé, és urgent, recuperar la confiança en l'economia. Una economia al servei de la gent, de les persones. Andorra necessita pensar i construir una economia "del bé comú" recollint el bonic títol del llibre del premi Nobel d'Economia i professor de l'École d'Économie de Toulouse, Jean Tirole⁴.

Aquest estiu he pogut llegir un llibre que va publicar el febrer d'enguany François Villeroy de Galhau, governador de la Banque de France⁵.

Un assaig molt interessant en el qual posa en perspectiva els pilars de la confiança, en l'àmbit econòmic i financer, que necessita França.

A casa nostra també ens calen pilars per a redreçar la situació.

---

(2) Fondation Européenne d'Études Progressistes/Fondation Jean-Jaurès (2019) *Le banquier et le citoyen. L'Europe face aux crises financières*.

(3) Fernández Ordóñez, M. A. (2016) *Economistas, políticos y otros animales*. Península.

(4) Tirole, J. (2016) *Économie du bien commun*. PUF

(5) Villeroy de Galhau, F. (2021) *Retrouver la confiance en l'économie*. Odile Jacob

El primer pilar ha de permetre superar la crisi derivada de la pandèmia. Una crisi imprevisible i imprevista, mundial i brutal. Les conseqüències econòmiques i socials d'aquesta crisi es faran sentir molt de temps al nostre país.

El segon pilar és, ha de ser, Europa. Sí, perquè en aquest món trasbalsat del 2021 és una quimera, o una prova d'inconsciència, pretendre que Andorra pot espavilar-se sola.

La pandèmia haurà demostrat als més euroescèptics que les unitats polítiques separades i petites –els microestats com Liechtenstein, Mònaco, San Marino i Andorra– cada dia tindran menys espai, menys lloc, en el món que es dibuixa aquest estiu del 2021.

El tercer pilar, i no pas petit, és saber reinventar el nostre model.

El quart pilar ha de ser un sistema financer sòlid.

Com hem dit anteriorment els bancs són uns actors essencials en el finançament de l'economia del país. Els bancs d'Andorra junt amb el Govern han subministrat a moltes empreses la liquiditat indispensable durant la fase més aguda de la crisi actual.

Tanmateix caldrà seguir amb atenció l'impacte potencial de l'augment del risc de morositat quan els crèdits concedits aquests darrer any arribin al seu venciment.

Pensem que els reptes als quals ha de fer front la banca andorrana van més enllà dels que ha assenyalat el president de l'Associació de Bancs Andorrans el passat mes de juny en la presentació de la seva memòria anual.

Al meu entendre, l'evolució tècnica cap a la banca digital és cabdal però també cal esmentar la rendibilitat de l'explotació del negoci, el control dels riscos i la necessitat d'augmentar els capitals propis. És sabut que la normativa legal adoptada i reforçada els darrers anys ja imposa una ràtio de fons propis. En la línia d'adequació del capital als nous reptes i exigències que es plantejaran al sector financer andorrà en l'era post Covid-19, fora bo que els bancs del país prenguessin nota de la recomanació feta pel Banc Central Europeu al bancs que estan sota la seva supervisió sobre la necessitat de planificar el capital de les entitats, amb projeccions de capital fiables que abastin un horitzó temporal de tres anys.

Hem volgut publicar en aquest Quadern el primer informe del Fons Monetari Internacional (FMI) sobre Andorra perquè té un capítol (Reforçar la solidesa dels bancs per tal de promoure la recuperació) totalment relacionat amb el nostre propòsit.

En la Declaració Final del 8 d'abril d'enguany el personal tècnic de la missió de l'FMI avisa que les “necessitats de liquiditat del Govern podrien augmentar si els bancs presenten en el futur una bretxa de liquiditat, a falta d'un prestador en darrera instància en països que han adoptat l'euro com Andorra.” Tanmateix el que sembla la seva principal recomanació és que cal reforçar la solidesa dels bancs per tal de promoure la recuperació.

En efecte, tot i que es considera que els fons propis dels bancs “són suficients per resistir el cop de la pandèmia” també s'assenyala que els nivells de morositat són elevats i “podrien augmentar un cop es relaxin les polítiques excepcionals implementades durant la pandèmia.”

L'informe de l'FMI no s'està pas de posar el dit a la nafra d'alguna entitat bancària en relació amb els “riscos addicionals derivats de les grans exposicions i de la concessió de préstecs a parts vinculades” –una frase que destaquen en negreta.

I es precisa que “les parts vinculades” són accionistes dels bancs i això “planteja riscos, ja que el capital bancari no és plenament utilitzable i cal incorporar els ajusts per a aquestes posicions.”

I, finalment, l'informe de l'FMI assenyala deures a l'Autoritat Financera Andorrana en la gestió dels “riscos principals”, entre els quals diu que “hauria d'avaluar la conveniència d'ampliar el capital... per a les exposicions a parts vinculades de bancs específics.”

I també afirma que l'AFA “ha de continuar garantint que els bancs no presenten dèficits de liquiditat, és a dir, que sempre hi hagi actius líquids de gran qualitat per cobrir, coma mínim, el 100% de les eventuais sortides netes de fons durant el mes en curs.”

I això ens porta a la tercera constatació que vull destacar: convé que l'Autoritat Financera Andorrana escolti les recomanacions de la Declaració Final del 8 d'abril del 2021 del Fons Monetari Internacional en relació amb els riscos que tenen algunes entitats bancàries derivats de les grans exposicions i que avalui la conveniència d'ampliar el capital. També sembla important la recomanació que l'AFA ha de continuar garantint que els bancs no presenten dèficits de liquiditat.

Probablement aquest Quadern, que només té per missió posar a la disposició de la ciutadania i dels agents econòmics i socials uns elements de reflexió sobre un dels pilars de l'economia, no serà ben rebut per alguns responsables del sector financer.

Fa anys que l'Associació de Bancs Andorrans està sotmesa a certes tensions entre els “moderns”, que han entès la indefugible necessitat d'adaptar el negoci bancari al nou escenari, nacional i internacional, i els “antics” que tot i mantenir de portes enfora un discurs “modern” frenen tant com poden l'evolució necessària.

Aquest segon sector enyora temps passats quan el secret bancari tenia força de llei i parlar públicament de la banca era tabú.

Hi vaig pensar durant la reunió que vaig mantenir, el dia 11 de febrer del 2021, amb el màxim directiu d'una entitat bancària per comentar la nostra publicació sobre l'evolució dels microestats europeus.

Després de dir-me que aquella aportació li havia semblat encertada i positiva el directiu bancari no es va saber estar de “renyar-me”, amicalment, això sí, per les tribunes que publicava a la premsa en relació amb la situació del sector financer.

El missatge era prou clar: “els teus articles fan mal al sector” i “un excap de Govern no hauria de parlar d'aquestes coses.”

Doncs no, com ja vaig respondre aquell dia al directiu bancari, la meva obligació és no negar ni silenciari cap dels problemes del futur d'Andorra. Pel contrari, dir la veritat –la meva veritat– és un requisit previ total i absolut. Com també ho és apuntar vies de solució, amb les seves dificultats, les seves esperances i les seves opcions.

L'amical suggeriment, que vaig rebutjar, és tanmateix representatiu d'un capteniment que demana que t'adaptis a un clima de sorda coerció acceptant les respostes embastades i bastonejades reiteradament per aquells que refusen admetre preguntes.

En aquest context esdevé urgent fugir de l'encarcament de les propagandes i tenir la paciència d'assenyalar les falses qüestions que disfressen els veritables problemes.

Com diu Viviane Forrester⁶ la prioritat és doncs evitar de “... se laisser fasciner par ces questions trafiquées, sans fin ressassées, qui occultent la réalité –et d'abord au fait que tenir ces questions pour valables, et pour les seules valables, fait partie du problème. Parfois le constitue.

Demeurer dans l'ignorance des vrais problèmes, de leurs données véritables, ne laisse d'autre issue que de les subir sur le mode choisi par ceux qui les ont créés et qui s'assurent ainsi de leur perpétuité. Or, nous débattons et nous nous débattons en fonction de ces versions frelatées, redondantes, présentées par ceux qui ont intérêt à censurer les origines de la situation et qui les remplacent par leurs propres conclusions, sous forme de postulats.”

Tinc una convicció, fonamentada en la meva experiència de responsable públic: sí, encara hi som a temps d'actuar i anar endavant per consolidar a Andorra un sector financer potent, solvent i innovador. Però això no es pot fer sense un debat públic, amb llum i taquígrafs.

Es pot fer a condició que hi hagi un acord polític transversal que permeti una acció concertada de país. A condició, també, de dur a terme una acció duradora i tenaç, al servei del bé comú.

Les consideracions que he exposat aquí no pretenen ser dogmes. El que busquen és fomentar la reflexió crítica davant arguments que es presenten com a indiscutibles.

---

(6) Forrester, V (2000). *Une étrange dictature*. Fayard

Massa sovint s'oblida que la democràcia no es redueix al sufragi universal del dia de les eleccions. També exigeix que els ciutadans estiguin informats, que rebin il·luminació, per poder esclarir qüestions cabdals.

Però n'hi ha que voldrien apagar la llum.

Andorra la Vella, 25 de setembre del 2021

Jaume Bartumeu Cassany

Cap de Govern (juny 2009 - abril 2011)

La necessitat d'un prestador de darrera instància

L'estiu del 2020 vam demanar als economistes de TRACIS -empresa creada l'any 2011 a Barcelona per un equip d'economistes amb una experiència sòlida en l'àmbit de l'anàlisi econòmica i financera- la seva opinió en relació a la problemàtica que comporta al país l'absència d'un prestador de darrera instància per al sistema bancari andorrà. A continuació la trobareu.

Posteriorment, el mes de desembre del 2020, en les conclusions del nostre estudi "Evolució dels microestats europeus (2017-2020) Aportació a un debat sobre el futur econòmic i social d'Andorra." (febrer 2021) ja apuntàvem que el nostre país, des de la perspectiva de protecció del seu sistema financer, havia d'establir una prioritat per aconseguir resoldre el problema de la manca de prestador de darrera instància.

Pensem que, idealment, això consistiria en assolir l'objectiu de tenir un estatus de relació amb el Banc de França similar al que té Mònaco.

Això significaria, a més de la voluntat política de voler assolir aquest objectiu i del treball diplomàtic perquè França, si més no, acceptés aquesta possibilitat, la definició dels passos necessaris per aconseguir-lo i el compromís ferm per a dur-lo a terme.

Fins i tot el mes de juny del 2021 el president de l'Associació de Bancs Andorrans, en el seu missatge de presentació de l'Informe Anual 2020, assenyala ara com un dels "tres grans reptes de futur" als quals cal fer front la importància "... d'aconseguir un prestador d'última instància com el Banc Central Europeu..."

Nota d'opinió en relació amb la problemàtica de l'absència d'un prestador de darrera instància per al sistema bancari andorrà¹

Una debilitat evident que afecta negativament de forma molt notable Andorra és la manca d'un prestador de darrera instància que pugui donar suport al sistema financer del país en cas de dificultat. Aquest dèficit revesteix, lògicament, una gravetat especial en moments de crisi i, de forma encara més intensa, quan les circumstàncies adverses tenen una repercussió específica sobre la solidesa del sistema bancari. Un sistema bancari que ha sofert al llarg dels darrers anys una sèrie d'impactes desfavorables que poden afectar la seva viabilitat futura.

Un d'aquests impactes, relativament recent, va ser el provocat el 2015 pel cas BPA, la transcendència del qual no es pot menystenir, tant per la repercussió que ha tingut en el sistema bancari del país com pels problemes que ha comportat la gestió d'aquesta crisi per part de les autoritats del país. Però, tot i la importància d'aquest fet, és evident que no totes les dificultats que ha d'afrontar en aquests moments el sistema bancari andorrà estan exclusivament relacionades amb aquest fet. La situació de la banca andorrana.

En el centre de la problemàtica que afecta actualment el sector cal situar, en primer lloc, el canvi de paradigma que representa per a l'estructura bancària andorrana l'assumpció dels nous estàndards internacionals d'intercanvi automàtic d'informació en matèria fiscal, cosa que comporta que la nova relació de confidencialitat entre els bancs andorrans i els seus clients tendeixi a equiparar-se a la que manté un banc de qualsevol país de la UE amb els seus clients residents.

Adicionalment el sector està directament afectat pels compromisos adquirits en matèria d'homogeneïtzació d'estàndards de solvència, de prevenció de blanqueig de capitals, de regulació del fons de garantia de dipòsits, d'ordenació i supervisió d'assegurances, de mitjans de pagament i del diner electrònic, que exigeixen una adaptació completa de la legislació andorrana en matèria financer a als estàndards que emanen de les Directives europees sobre aquestes qüestions.

I tot això, a més, plantejat en un context monetari de tipus d'interès propers a zero, que dificulta enormement l'exercici de l'activitat bancària arreu i que està plantejant des de fa temps en molts països avançats l'eventual necessitat d'una nova onada de reformes i reestructuracions dels sistemes bancaris respectius.

I per si aquest escenari no fos ja prou dur, ara ens trobem davant un nou sotrac sobre el sistema financer andorrà provocat per les conseqüències econòmiques de l'impacte de la crisi sanitària de la Covid-19, les quals seran inevitablement molt intenses en la gran majoria de les activitats econòmiques, entre les quals la banca.

Efectivament les autoritats bancàries europees han alertat sobre els riscos que la crisi representa per a la viabilitat dels bancs² que, en una primera instància, es manifesta en grans necessitats de liquiditat, cosa que, de moment, l'actuació decidida del BCE, en aquest camp està resolent, però que, en una fase posterior, es poden convertir en problemes de solvència, derivats dels elevats aug-

---

(1) Aquesta nota ha estat redactada a petició de l'excap de Govern Jaume Bartumeu, qui ha proporcionat alguns dels documents dels quals es citen fragments en aquesta nota, bé de forma textual o traduïts al català.

(2) <https://www.bankingsupervision.europa.eu/press/pr/date/2020/html/ssm.pr200728~7df9502348.en.html>

ments de morositat creditícia que es preveuen. Efectivament, si més no a curt termini, s'espera un deteriorament de la cartera creditícia de les entitats financeres. Això pressionarà necessàriament a la baixa la rendibilitat, cosa que exigirà nous esforços per reduir els costos d'explotació i millorar l'eficiència. I una vegada que se superi la crisi de la Covid-19, caldrà reforçar el capital de les entitats financeres per garantir la seva solvència a llarg termini.

En aquest context són elements força rellevants a tenir en compte fets com ara les declaracions recentment efectuades pel vicepresident del BCE, Luis de Guindos, en el sentit que cal emprendre la consolidació del sector bancari europeu de manera relativament ràpida i urgent per abordar els problemes de rendibilitat que ja existien abans de la crisi, però que ara, amb la crisi de la Covid-19, tendiran a aguditzar-se³, o el que dues entitats financeres espanyoles de la importància de CaixaBank i Bankia, hagin reaccionat davant els canvis que es preveu afectaran el sector anunciant la seva fusió⁴.

El sistema financer andorrà no solament no és aliè a aquests problemes de caire general que afecten la gran majoria del sistemes financers europeus, sinó que, a més, es troba en la necessitat de corregir algunes de les seves debilitats intrínseques que representen un handicap per afrontar una crisi d'aquestes característiques.

Les dades del sector⁵ dels darrers anys⁶ són prova fefaent del progressiu declivi del sector bancari andorrà.

Així els resultats agregats del sector que el 2016 encara se situaven en els 155,9 milions i que el 2017 van baixar a 131,3, l'exercici 2018 ja es van situar a l'entorn de 100 milions. I tot i que el 2019, s'observa un repunt a l'alça dels beneficis conjunts, que superen els 112 milions, això no és prou indicatiu d'un canvi de tendència a l'alça, ja que aquesta millora és deguda en gran part a uns resultats especialment favorables en l'epígraf d'operacions financeres, que no té caràcter recurrent, mentre que altres indicadors de caire més estructural com ara el marge bàsic, mantenen una tendència decreixent.

Quant a la rendibilitat financera del sector, mesurada pel ROE, tot i el petit repunt del 2019 per la causa esmentada també presenta una dinàmica descendent; 9,73% el 2016, 9,85% el 2017, 7,31% el 2018 i 7,70% el 2019.

I pel que fa a la rendibilitat sobre els actius o ROA, l'evolució també segueix la mateixa línia: 1,03% el 2016, 0,88% el 2017, 0,71% el 2018 i 0,76 el 2019.

El coeficient de solvència (Tier 1), segons els criteris de Basilea i d'acord amb les dades més recents fetes públiques per l'Associació de Bancs Andorrans (ABA), se situa el 2019 en el 17,48%, amb una millora de 84 centèsimes⁷, sobre el 16,64% observat el 2018. Quant al coeficient de liquiditat, segons la mateixa font, el 2019 se situa en el 223,05%, 4,24 punts percentuals per sota del 227,29% del 2018.

---

(3) <https://www.lavanguardia.com/local/cantabria/20200901/483264002699/guindos-bce-considera-urgente-la-consolidacion-del-sector-bancario-europeo.html>

(4) https://cincodias.elpais.com/cincodias/2020/09/03/companias/1599165912_707099.html

(5) D'acord amb les que publica l'Associació de Bancs Andorrans (ABA). El fet que les dades agregades sobre el sector només estiguin disponibles a través d'una associació privada constitueix un dèficit del sector bancari andorrà que ha estat assenyalat pel professor Jean Paul Pollin, que en la nota 5 de l'Informe que va redactar per encàrrec de la Comissió Especial de Prevenció de Riscos per a l'estabilitat del sistema financer del Consell General d'Andorra, va indicar que .... *"Il est regrettable que les principaux chiffres diffusés sur le secteur financier andorran soient ceux de l'Association des Banques Andorranes (ABA) qui, produits par une association professionnelle, n'ont pas toute la crédibilité qui convient. Par exemple, on ne sait pas comment ont été calculés les chiffres publiés dans les rapports de l'ABA sur la solvabilité et la liquidité des banques"*.

(6) Als Annexos 1 i 2 es reproduïxen els balanços de situació consolidats i els comptes de pèrdues i guanys consolidats de la banca andorrana publicats per l'ABA corresponents als dos darrers exercicis: 2019 i 2018.

(7) La millora experimentada per la Tier 1 del sector el 2019 s'explica gràcies a la comptabilització de la prima d'emissió de Vall Banc que resulta de la conversió dels COCOs en recursos propis, amb un increment de capital del 1.050 milers d'euros i una prima d'emissió de 68.950 milers d'euros, segons l'informe anual de Vall Banc del 2019. Es tracta, doncs, d'una circumstància puntual que, per tant, no és indicativa d'un canvi de tendència a l'alça d'aquesta ràtio que pugui considerar-se recurrent. En relació amb aquesta qüestió vegeu l'article de Toni Solanelles, publicat a Altaveu el 18 d'agost de 2020: https://www.altaveu.com/actualitat/finances/maniobra-vall-banc-cocos-ha-possibilitat-fals-ascens-solvencia-banca-22340_102.html

LES DEBILITATS DE LA BANCA ANDORRANA

Tot plegat dibuixa, doncs, un escenari certament complicat, especialment per a un sistema financer com l'andorrà que està clarament sobredimensionat i que a més pateix d'una sèrie de debilitats intrínseques associades a les seves pròpies característiques.

La primera d'aquestes debilitats és, la ja esmentada, de no disposar d'un banc central darrera que li doni suport com a prestador de darrera instància. Aquest és necessari perquè davant qualsevol eventual situació d'alarma que dugués a una retirada significativa de dipòsits per part dels clients, els bancs afectats, tot i ser solvents, no disposarien de la liquiditat suficient per atendre els reintegraments i no podrien recórrer a ningú perquè els proporcionés la liquiditat necessària per fer-hi front. Mentre que en el cas de disposar d'un banc central que actués com a prestador de darrera instància, aquest podria proporcionar al banc (sempre, és clar, que aquest sigui solvent i, per tant, disposés de garanties per retornar aquests diners més endavant) els recursos líquids necessaris, i aquest podria, així, pagar als seus dipositants.

La segona gran debilitat estructural del sistema bancari andorrà prové de que el país, tot i utilitzar l'euro com a moneda, no és membre ni de la Unió Europea, ni de la Unió Monetària Europea. Per tant, no té accés al Banc Central Europeu, ni té manera d'imprimir euros per proporcionar liquiditat als bancs. I la tercera gran debilitat és que el govern andorrà, encara que ho volgués, no té capacitat econòmica suficient per fer front a una crisi bancària al país, vista la desproporció existent entre els compromisos que té adquirits el conjunt d'entitats bancàries andorranes i la capacitat econòmica total d'Andorra.

La primera d'aquestes debilitats, la de no disposar d'un prestador de darrera instància, és una qüestió certament greu perquè això significa que el país no disposa de mecanismes de suport financer que puguin actuar en situacions d'estrès en les que es precisa liquiditat i el mercat no la proporciona. I aquest és un dèficit que realment és molt difícil de resoldre, especialment per a un país de la dimensió i de les característiques d'Andorra, que no té, ni sembla realista pensar que pugui arribar a tenir-ne, una moneda pròpia, ni tampoc un banc central que en pugui emetre de forma il·limitada en cas de necessitat en base a les garanties aportades per les mateixes entitats bancàries.

Aquest és, doncs, un problema central del país, que ja fa temps que és objecte d'atenció i preocupació. De fet, fa un parell d'anys aquesta preocupació va arribar al debat públic de forma notòria. Aleshores, però, la controvèrsia sobre la necessitat i possibilitat de cercar un prestador final per al sector financer es va barrejar amb el debat que, arran de l'inici dels tràmits del Govern per aconseguir l'adhesió d'Andorra al Fons Monetari Internacional, es va suscitar sobre la conveniència o no d'accedir a aquest organisme internacional. Això, possiblement, va generar un cert grau de confusió entre ambdues qüestions, que va induir algunes interpretacions en el sentit que l'eventual ingrés a l'FMI podria cobrir en certa manera el dèficit de la no disposició d'un prestador de darrera instància per al sector financer.

Qualsevol eventual malentès sobre aquesta qüestió es va, però, anar aclarint, gràcies, entre altres coses, a les aportacions fetes per personalitats de prestigi en el món de l'anàlisi econòmica, com ara l'economista David Vegara i el professor Jean Paul Pollin, que van elaborar informes encarregats, respectivament, pel Ministeri de Finances d'Andorra i per la Comissió Especial de Vigilància i Prevenció de Risc per a l'Estabilitat Financera. En l'informe de David Vegara - el brillant curriculum del qual inclou haver treballat a l'FMI- titulat "*Andorra: reforzando la economia ante posibles shocks*"), fet el juny del 2018, es posava de relleu que les ajudes que pot prestar l'FMI estan dissenyades des d'una òptica que no és sectorial, sinó global. És a dir, estan pensades per ajudar a països en crisi, però no per a sectors concrets de l'economia d'un país, com ara el financer. En tot cas, l'FMI seria, com indica el mateix Vegara en el seu informe, com a una mena de "prestador d'úl-

tima instància”, però per a països amb desequilibris econòmics importants quan el mercat deixa de finançar-los.

Per la seva banda, Jean Paul Pollin, professor de la Universitat d'Orleans, també es manifesta de forma inequívocament clara sobre l'assumpte quan en la seva nota número 5 a la Comissió Especial de Vigilància i Prevenció de Risc per a l'Estabilitat Financera del Principat d'Andorra, afirma que l'adhesió a l'FMI no resoldrà el problema central del prestador de darrera instància, perquè l'FMI no intervé per ajudar directament a un sector en crisi i encara menys a les institucions en dificultat. Perquè, en paraules del professor Pollin, l'FMI s'adreça a estats i quan els concedeix finançament és després de negociar un Programa, és a dir amb un termini determinat. Els estats en qüestió poden utilitzar aquest finançament per resoldre desequilibris originats per sectors: per exemple, per recapitalitzar els bancs o permetre refinançar-se en condicions acceptables. Però això, com afirma l'expert francès, no té res a veure amb la intervenció d'un banc central que pugui proporcionar liquiditat, sense límit i sense les condicions tan costoses que implica obtenir aquest finançament en els mercats monetaris i financers.

En tot cas ara, que acaba de presentar-se un projecte de llei per fer efectiva l'adhesió d'Andorra a l'FMI, es pot comprovar que aquest debat ja està superat, com ho demostra el fet que entre les raons que el govern planteja com a justificadores de l'interès que Andorra passi a formar part d'aquesta organització internacional, s'esmenten l'accés a assistència tècnica en àrees com l'estadística macroeconòmica, la supervisió financera, la lluita contra el blanqueig de diners, la política pressupostària, la possible millora del rating o l'accés al finançament d'emergència en cas de necessitat. En cap cas, però, es fa referència a que l'adhesió al Fons pugui contribuir a resoldre la qüestió de la manca d'un darrer prestador per al sistema financer del país.

En conseqüència, en la polèmica actual vinculada a l'adhesió a l'FMI no ha aparegut ja aquesta qüestió, sinó que, en tot cas, s'ha centrat o bé sobre si la integració d'Andorra a l'FMI és una opció que ara hagi de considerar-se necessària i prioritària, o bé en el cost que aquesta adhesió significa per a Andorra.

LES CONDICIONS DE LA INTEGRACIÓ A L'FMI

La incògnita existent fins fa poc sobre el cost de la integració va quedar aclarida a través de la carta del Comitè per a l'adhesió d'Andorra a l'FMI del 23 de juny de 2020, en la qual es proposava una quota per a Andorra de 82,5 milions de DEG (drets especials de gir), equivalents a 101,6 milions d'euros⁸.

En la mateixa carta s'indicava que Andorra havia d'efectuar el pagament del 25% inicial d'aquesta quota o bé en DEG o bé, en la moneda d'altres membres de l'FMI d'entre les que accepta aquest organisme, mentre que la part restant de la quota caldria pagar-la en la moneda pròpia andorrana (és a dir, en euros). Igualment es comunicava que aquest pagament inicial del 25% de la quota havia de ser satisfet en un termini de 6 mesos a partir de l'acceptació d'Andorra com a membre de l'FMI.

La quota de 101,6 milions d'euros a pagar per Andorra per entrar a formar part de l'FMI, té, doncs, dos components:

- El RAP (*Reserve Asset Portion*) sobre un 25% de la quota. Aquesta part és la que cal pagar-la mitjançant drets especials de gir o mitjançant una combinació de DEG i/o una altra moneda especificada per l'FMI. En fer aquest pagament, Andorra rebria una reclamació líquida sobre l'FMI anomenada la posició del tram de reserva (RTP), la qual formaria part de les reserves externes d'Andorra.

---

(8) Aquesta equivalència s'estableix en raó d'un tipus de canvi 1 DEG = 1,22 euros.

- L'LCP (*Local Currency Portion*) sobre un 75% de la quota. Aquesta part caldria pagar-la en la moneda d'Andorra (és a dir, en euros) i Andorra podria o bé dipositar aquest import a un compte de l'FMI en una entitat dipositària a Andorra o bé emetre un pagaré al Fons.

En el Requadre titulat Com funcionen les quotes de l'FMI?, publicat dins l'Informe Anual del 2016 de l'FMI⁹, a l'apartat relatiu a les Subscripcions es pot llegir que “*La subscripció de la quota d'un país membre determina la quantitat màxima de recursos financers que el país està obligat a subministrar a l'FMI*” i també deixa clar que “*El país haurà de pagar enterament la seva subscripció en el moment d'ingressar a l'FMI: fins al 25% s'ha de pagar en DEG o en monedes d'altres països membres especificats per l'FMI, i la resta en la moneda del país en qüestió*”.

En l'informe citat de David Vegara, també es fa referència a aquesta qüestió quan es diu que:

“La cuota debe estar, lógicamente, disponible para el FMI en su totalidad. La regla general es que el 25% se pague en divisas y el 75% restante en moneda nacional¹⁰. El tramo de divisas forma parte de las reservas del país y se remunera de acuerdo con el tipo de interés del DEG (media ponderada de los tipos interbancarios de las monedas que lo componen). El restante 75% en general debe estar disponible para el FMI en caso de que lo necesitara y, en el caso de Andorra, lo normal es que fuera una cuota en euros. Esta “disponibilidad de los fondos para el FMI en caso necesario” supone que habría una cierta capacidad de discusión con el FMI de en qué forma exactamente reflejar este compromiso del Govern. Si fuera mediante un aval, el coste anual sería el coste de dicho aval. Si fuera por la vía de la constitución de un depósito (en una institución andorrana, por ejemplo) nada en principio limitaría que este fuera remunerado y en consecuencia el coste sería el diferencial entre el coste del endeudamiento realizado por el 75% y la remuneración del depósito. Si se acordara que se trata de un simple, pero firme, compromiso del Govern, entonces el coste financiero sería nulo (en caso de no utilización por parte del FMI). En todo caso, estos elementos deberían ser discutidos con la institución una vez iniciadas las conversaciones oficiales”.

Aquestes converses, pel que es coneix, es van iniciar amb una reunió mantinguda a Washington el 6 d'octubre de 2016, en el marc de l'apropament del govern andorrà a l'FMI, entre la Sra. Clàudia Cornella, com a secretària d'estat d'affers internacionals del govern andorrà d'aleshores i el Sr. Thomas Rumbaugh, com a cap de la divisió d'operacions de la Secretaria de l'FMI. En dita reunió va quedar de manifest la recomanació feta per aquest sobre la conveniència d'analitzar, abans de fer una sol·licitud formal per a la integració d'Andorra a l'FMI, el tema de la quota a pagar, a més d'altres aspectes que formaven part del capítol d'obligacions que Andorra hauria d'assumir, tot insistint en la idea que formar part de l'FMI comporta beneficis, però també obligacions.

Igualment a la reunió mantinguda el 13 de febrer de 2018 entre el ministre de Finances d'Andorra d'aleshores, Sr. Jordi Cinca, acompanyat de la Sra. Clàudia Cornella, amb el Sr. Thomas Rumbaugh i el seu equip, també es va tractar l'assumpte del pagament de la quota, quedant novament clar que la quota té dos components, el RAP (*Reserve Asset Portion*) sobre un 25% de la quota i L'LCP (*Local Currency Portion*) sobre un 75% de la quota.

En tot cas, d'acord amb la carta del Comitè per a l'adhesió d'Andorra a l'FMI del 23 de juny de 2020, esmentada més amunt, la quota establerta per a Andorra és de 101,6 milions d'euros, un import que, sens dubte, no és menor i menys per a un estat de petita dimensió com Andorra, amb un pressupost anual limitat que no arriba a 500 milions d'euros.

---

(9) https://www.imf.org/external/spanish/pubs/ft/ar/2016/pdf/ar16_esl.pdf

(10) En una nota a peu de pàgina del seu Informe, David Vegara diu en aquest punt que “para los países con moneda propia, la parte de la cuota en moneda nacional no supone un coste en términos presupuestarios, porque en la mayoría de los casos, es el propio banco central quien financia el desembolso si este fuera necesario, aumentando la base monetaria”. Aquest, però, no seria el cas d'Andorra, per no disposar de moneda pròpia ni de banc central.

De fet la restricció pressupostària que pateix un estat petit com l'andorrà es fa evident quan es tracta de fer front a una despesa d'una magnitud tan elevada com la que planteja la quota per entrar a formar part de l'FMI. I l'exigència del compromís encara es fa més palesa en un exercici, com aquest del 2020, en el qual l'impacte de la Covid-19, invalida totes les previsions pressupostàries existents, atès que els ingressos seran inevitablement menors als previstos, perquè el PIB no solament no augmentarà, sinó que retrocedirà de forma molt notable, i que les despeses s'incrementaran extraordinàriament pels costos no previstos associats a combatre els efectes de la pandèmia i les seves nefastes conseqüències sobre l'activitat econòmica i el teixit productiu del país¹¹.

El problema que representa per a Andorra assumir, en aquestes circumstàncies tan difícils, una quota de més de 100 milions d'euros per ingressar a l'FMI, ha aparegut, però, molt relativitzat a partir de les explicacions donades al respecte per part del govern andorrà, segons les quals el cost real que l'adhesió significaria per a Andorra seria, sorprenentment, molt baix, ja que es reduiria a un desembossament de 266.500 euros i a un cost anual de 4.677 euros.

Efectivament, el govern andorrà ha explicat que de la xifra global de la quota (101,6 milions d'euros), la part del RAP, el 25% del total, que s'ha de fer efectiva 6 mesos després de l'adhesió, es pot pagar a través de la utilització de la bossa de DEG que el Fons posarà a disposició d'Andorra quan el país accepti formar part del Departament de Drets de Gir. Així, 3 mesos després de l'adhesió, Andorra podria accedir a aquest bossa que seria equivalent al 43% de la seva quota (una mica més de 43 milions d'euros), obtenint així els poc més de 25 milions que hauria de pagar al Fons per satisfer la part RAP de la seva quota.

Formar part del Departament de Drets de Gir de l'FMI, segons ha informat el govern, té un cost anual del 0,01%, que en aquest cas seria de 4.338 euros. I per l'ús del DEG d'aquesta bossa Andorra hauria de pagar uns interessos (que calcula l'FMI i que són públics i variables en el temps). Per contra, però, el fet de tenir la part de l'actiu de reserva al propi Fons, faria que Andorra cobri uns interessos per aquesta part (al mateix tipus d'interès que els que correspon a la part que ha de pagar), a excepció d'una petita part (corresponent a l'1,6% de la quota) que no es retribueix i que és el mecanisme que té l'FMI per sufragar els seus costos interns. El cost financer d'aquesta part no remunerada de la quota, a un tipus d'interès que a final de juny estava fixat en el 0,084%, significaria un cost anual de 339 euros, el qual sumat als 4.388 euros, calculats com a cost per pertànyer a la bossa de DEG, dona un total de 4.677 euros anuals (que pot variar lleugerament en funció de la variació del tipus d'interès que aplica l'FMI i del tipus de canvi entre el DEG i l'euro), xifra que ha estat reiteradament divulgada pel govern com a cost real que significa l'adhesió d'Andorra a l'FMI.

A banda d'aquests 4.677 euros anuals, el govern ha explicat que cal també desembossar, d'un sol cop, 265.000 euros que quedarien bloquejats en un compte. Aquesta quantitat, però, no computaria com a despesa, sinó com a reserves. Es tractaria d'una mena de dipòsit que Andorra recuperaria si algun dia decidís sortir de l'FMI.

Respecte amb la part més voluminosa de la quota de 101,6 milions (més de 75 milions d'euros), d'acord amb les explicacions donades pel govern, no caldria pagar-la, perquè es tracta simplement d'una "promesa de pagament"¹².

Aquesta "promesa de pagament", que implicaria l'emissió d'un pagaré¹³, que, efectivament com diu el govern, no computaria com endeutament del país, és, d'acord amb l'expressat pel govern an-

---

(11) El mateix govern preveu una variació del PIB d'enguany del -9,8% i un dèficit de 111,3 milions d'euros.

(12) Cal suposar que quan el govern parla, per boca del seu ministre de Finances, d'una "promesa de pagament" deu estar referint-se a l'emissió d'un pagaré, per tant, a l'assumpció d'un compromís ferm de fer-hi front quan sigui requerit. Reforça aquesta suposició el fet que el govern de San Marino té dipositada a la Banca Centrale della Repubblica di San Marino una "Promissory note" en favor (in favore, diu el text oficial) de l'FMI pel 75% de la quota. (Delibera de 30 de setembre 2011/1711 i Delibera de 16 de febrer 2016/1715 del *Congresso di Stato*)

(13) El que estableixen els estatuts de l'FMI sobre la substitució de monedes per valors en la secció 4 de l'article III és que "El Fons accepta de qual-sevol Estat membre, en substitució de la part de la moneda de l'esmentat Estat que es mantingui en el Compte de Recursos Generals i que a crieri

dorrà, “molt improbable” que l’FMI la reclami¹⁴. I, seguint amb el relat del govern, en el cas que ho fes, l’FMI tan sols reclamaria a Andorra una part i es tractaria d’un préstec que estaria remunerat, és a dir, el país rebria una retribució pel aportar aquests fons¹⁵.

Més enllà, però, del debat sobre la conveniència de l’adhesió d’Andorra a l’FMI i sobre fins a quin punt el cost associat a la dita adhesió serà finalment tan baix com es dedueix de les explicacions donades pel govern, el que està clar és que la dita adhesió no resol la qüestió central de la manca d’un prestador de darrera instància per al sistema financer andorrà.

L’ENFOCAMENT FUTUR DE LA BANCA ANDORRANA

Així, doncs, entenem que l’única possibilitat teòrica que existeix perquè les entitats bancàries andorranes puguin tenir accés als mecanismes de liquiditat del BCE és a través de sucursals establertes a països de l’Eurozona, o a través de filials també domiciliades a aquests països.

No obstant això, és veritat que hi ha experiències de països, com ara Equador i Panamà, que no tenen ni banc central ni moneda pròpia, que van crear un fons de liquiditat per afrontar eventuais crisis dels seus sistemes financers, però certament sembla dubtós que aquests casos (que estan descrits en l’Informe esmentat de David Vegara) fossin efectius en el cas de produir-se la contingència que tracten de prevenir. D’altra banda, atès el gran volum relatiu del sistema financer andorrà respecte de l’economia del Principat, no sembla realista pensar en poder constituir un fons capaç de subministrar la liquiditat necessària per aturar una eventual crisi sistèmica del seu sector bancari.

Tampoc sembla factible, si més no a curt termini, que es pugui arribar a un acord amb el BCE per tal que sigui aquest el prestador de darrera instància.

Com a casos interessants a tenir present, com a exemples de com un petit país es pot plantejar resoldre aquesta qüestió, tindriem el de Liechtenstein¹⁶, on els bancs locals depenen del Banc Central de Suïssa, país amb el qual forma una unió monetària, o bé el cas de Mònaco per la seva aliança amb el Banc de França.

En tot cas, partint d’allò que és millor prevenir que curar, el que sembla que hauria de ser una qüestió prioritària per a Andorra en aquests moments és propiciar una reforma i reestructuració de la banca andorrana per intentar adequar-la a les circumstàncies presents.

Això, per un cantó, porta la necessitat d’establiment de sistemes de supervisió i regulació del sistema que eventualment poguessin disminuir les possibilitats d’haver de necessitar suport financer.

---

del Fons no sigui necessària per a les seves operacions o transaccions, pagarés o obligacions similars emesos per l’Estat membre o pel dipositari que aquest hagi designat de conformitat amb la secció 2 de l’article III. Aquests efectes no són negociables ni produeixen cap interès i s’haurien de poder pagar a vista al seu valor nominal mitjançant abonament en el compte que el Fons mantingui en el dipositari designat. Allò previst en aquesta secció s’aplica no només a les monedes subscrietes pels Estats membres, sinó també a qualsevol moneda que per un altre concepte es degui al Fons o que aquest adquireixi i hagi d’ingressar-se en el Compte de Recursos Generals”, mentre que a l’apartat E del Reglament de l’FMI sobre la substitució de monedes per valors diu que “D’acord amb l’Article III. Secció 4. els països membres estan autoritzats a dipositar, en substitució de la seva moneda, pagarés o obligacions similars a l’ordre del Fons, realitzables a la vista, no negociables i que no meritaren interès, per la porció en que les tenències del Fons en aquesta moneda en el Compte de Recursos Generals excedeixen del 0,25 per cent de la quota del país membre, i la dipositària conservarà aquests pagarés o obligacions similars per compte del Fons. Aquests pagarés o obligacions similars no seran acceptats fins a que el Fons s’hagi assegurat que han estat emesos en la forma deguda i amb l’autorització pertinent. Els saldos que el fons tingui en els seus comptes administratius no es consideraran, per a l’aplicació d’aquesta Regla, com a part de les tenències del Fons en aquesta moneda”.

(14) Per reforçar aquest argument el relat a la Memòria justificativa del Projecte de Llei d’adhesió d’Andorra a l’FMI es cita, com a exemple, el cas de San Marino, país que es membre de l’FMI des del 1992 i al qual mai se li ha demanat que faci efectiu el compromís de pagament de la part LCP (el 75%) de la seva quota.

(15) Vegeu entrevista sobre la qüestió a Éric Jover, ministre de Finances i portaveu del Govern publicada al Diari d’Andorra, el 6 de juliol de 2020. https://www.diariandorra.ad/noticies/nacional/2020/07/06/demanar_credit_fmi_ultim_rekurs_pero_tener_dona_seguretat_163430_1125.html

(16) Un aspecte a remarcar és que Liechtenstein, com també succeeix en el cas de Mònaco, dos microestats que tenen resolta la qüestió de l’accés a un prestador de darrera instància, gràcies als seus acords respectius amb el Banc Central de Suïssa i amb el Banc de França, no formen part del Fons Monetari Internacional.

I, per un altre, a afavorir eventuais processos de fusió per ajustar la dimensió del sistema a les noves condicions del mercat i per augmentar la solvència i solidesa del mateix. I, paral·lelament treballar en tots els elements que reforcin la resistència de l'economia andorrana davant d'eventuals crisis financeres, per evitar el risc, no menor en un país en el que el pes relatiu del sistema financer és tan elevat, que una possible crisi en el sistema bancari es converteixi també en una greu crisi per al sistema econòmic general.

En aquesta línia van algunes de les recomanacions contingudes en l'informe esmentat de David Vegara i també en la Nota 5, redactada, per encàrrec de la Comissió Especial de Prevenció de Riscos per a l'estabilitat del sistema financer del Consell General d'Andorra, pel professor de la Universitat d'Orleans, Jean Paul Pollin. Aquest darrer fa una proposta concreta de creació d'un Comitè de risc sistèmic a Andorra, que tingués per missió prevenir la formació de desequilibris macrofinancers i de proposar actuacions correctores.

En qualsevol cas resulta imprescindible millorar els mecanismes de supervisió per tal que el sistema financer aparegui com sòlidament controlat des de la visió internacional, però alhora s'ha de tenir present que resultarà molt costós tenir un sistema de supervisió complex per al petit nombre de bancs que té Andorra.

Des d'aquesta òptica entenem que podria tenir molt sentit, si més no des d'un punt de vista purament tècnic, transferir la supervisió a un banc central estranger pertanyent a l'eurozona (el de França o el d'Espanya, semblarien els hipotètics candidats naturals). En aquest ordre d'idees, Mònaco seria un exemple de referència, ja que es tracta d'un petit país que ha transferit totalment la supervisió de les entitats bancàries al Banc de França.

No es poden ignorar, però, les grans dificultats polítiques que tindria fer una proposta d'aquest tipus (i també els grans obstacles de tota mena que implicaria dur-la a la pràctica). És per això, que, com un primer pas en la línia de cercar suport exterior en relació amb aquesta problemàtica, ens sembla encertada la recomanació que fa el professor Pollin, en el sentit de dir que fora bo que l'AFA estableixi col·laboracions estretes amb les autoritats de supervisió estrangeres per obtenir suports puntuals i per reforçar la seva credibilitat i també que s'aproximi a l'EBA (l'Autoritat Bancària Europea), a l'EOPIA (per a les assegurances) i a l'ESMA (per als organismes d'inversió col·lectiva), per obtenir, si més no, l'estatus d'observador.

Pel que fa a l'accés de les entitats financeres andorranes als mecanismes de pagaments i de liquidació de valors de la zona euro, cal tenir present que el mateix Acord Monetari (article 9) ja preveu aquest accés. D'altra banda, també poden accedir al sistema Target 2 com a participants indirectes, a través d'altres entitats participants directes.

Igualment també poden accedir als sistemes de dipòsit i liquidació de valors, bé sigui obrint comptes de valors i d'efectiu directament, o bé a través de bancs corresponsals.

De manera que l'accés als mecanismes de pagaments i de liquidació no planteja problemes significatius.

Quant a l'opció de propiciar les fusions entre bancs del país, sembla evident que aquesta és una de les alternatives respecte al que considerem una clara necessitat de redimensionament del sector bancari a Andorra¹⁷. Efectivament, a la vista de les circumstàncies actuals un sector compost per cinc entitats bancàries (Crèdit Andorrà, Andbanc, Morabanc, Banc Sabadell Andorra i Vallbanc) sembla excessiu. I això sense comptar que l'acord d'associació amb la UE i l'aplicació (parcial o completa) dels principis de llibertat d'establiment i de circulació de capitals podria implicar l'aterratge de nous bancs estrangers, cosa que, per una banda, potser no cal considerar massa probable, atès el

---

(17) Vegeu al respecte l'article que Eduard Magallón va publicar a La Vanguardia el desembre del 2018 sobre aquesta qüestió: <https://www.pressre-ader.com/spain/la-vanguardia/20181209/281608126515458>

futur incert d'aquest sector a Andorra, però, per l'altra, tampoc no és una possibilitat a desestimar del tot, perquè els bancs o grups bancaris de països pertanyents a l'eurozona poden tenir avantatges comparatius respecte als bancs nacionals andorrans, precisament per la possibilitat d'accés a les facilitats del BCE.

Probablement, però, una anàlisi més a fons d'aquesta qüestió, ens portaria a la conclusió que les fusions no sempre són la panacea per resoldre problemes que puguin tenir entitats concretes, perquè, com demostra l'experiència viscuda a sistemes bancaris d'altres països, i concretament en el cas espanyol, les fusions, quan cap de les entitats financeres implicades parteix d'una situació especialment favorable, sovint el que fan és com a molt retardar, i fins i tot ampliar, l'aparició dels problemes.

Les fusions entre les entitats actuals poden portar, doncs, a una millora de les condicions a curt termini, però probablement a més llarg termini pot resultar convenient millorar l'especialització de les entitats i, fins i tot, tractar d'enfortir la seva posició per mitjà de la cooperació amb grups internacionals.

Setembre 2020

ANNEX 1

Balanços de situació consolidats dels bancs andorrans.

			MORABANC		Crédit Andorrà		Banc Sabadell d'Andorra		VALLBANC		TOTAL	
	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018
Actiu												
Efectiu, saldos en efectiu als bancs centrals i altres dipòsits a la vista	1.058.885	1.433.393	17.763	17.648	303.009	343.553	64.658	63.939	280.183	162.799	1.724.498	2.021.332
Actius financers mantinguts per negociar	174.198	201.326	93.195	63.512	30.047	12.560	25.475	62.325			322.915	339.723
Actius financers no destinats a negociar valorats obligatòriament a valor raonable amb canvis a resultats	10.073	56.655	379.393	357.988	188.299	185.903	49.173	4.423	43.602	28.118	670.540	633.087
Actius financers designats a valor raonable amb canvis a resultats						1.865	44.496	38.469	14.524	2.724	59.020	43.058
Actius financers a valor raonable amb canvis a altre resultat global	514.318	418.702	651.443	622.398	330.785	365.996	81.718	70.587	267.451	88.062	1.845.715	1.565.745
Actius financers a cost amortitzat	2.185.554	1.880.725	1.746.815	1.559.166	3.832.281	3.764.342	594.314	506.939	323.033	390.042	8.681.997	8.101.214
Derivats - Comptabilitat de cobertures	822		2	191				113			937	191
Canvis de valor raonable dels elements coberts d'una cartera amb cobertura de risc de tipus d'interès	4.609	3.809	2.168	559	21.890	21.711	76	91			28.743	26.170
Inversions en negocis conjunts i associades	2.862	2.978	4.720	1	65.703	37.046	37		17	17	73.339	40.042
Actius emparats per contractes d'assegurança i reassegurança	4.520	6.863	37.304	36.324	1	3.431					41.825	46.618
Actius tangibles	146.987	30.989	102.899	103.240	183.686	122.832	26.374	25.438	75.515	59.624	535.461	342.123
Actius intangibles	293.510	268.171	13.505	13.173	122.624	129.837	406	221	23.916	18.681	453.961	430.083
Actius per impostos	27.499	31.764	4.466	7.667	24.929	28.219	279	510	621	896	57.794	69.056
Altres actius	126.002	74.316	4.925	4.541	45.628	52.908	16.998	11.800	13.452	12.046	207.005	155.611
Actius no corrents i grups alienables d'elements mantinguts per a la venda	24.674	33.295	1.146	1.562	106.151	112.028	4.194	8.824	781	92	136.946	155.801
TOTAL ACTIU	4.574.513	4.442.986	3.059.744	2.787.970	5.255.033	5.182.231	908.311	793.566	1.043.095	763.101	14.840.696	13.969.854

			MORABANC		Crédit Andorrà		Banc Sabadell d'Andorra		VALLBANC		TOTAL	
	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018
Passiu												
Passius financers mantinguts per negociar	53.663	66.227	30.708	31.282	16.107	10.405	988	1.098	153		101.619	109.012
Passius financers designats a valor raonable amb canvis a resultats			360.603	358.891	49.331	71.411	44.510	38.475			454.444	468.777
Passius financers a cost amortitzat	3.858.847	3.727.811	2.220.271	1.972.271	4.307.293	4.282.232	755.674	660.067	894.653	693.292	12.036.738	11.335.673
Derivats - Comptabilitat de cobertures	5.224	7.322	10.661	6.699	37.190	35.194	72	85			53.147	49.300
Canvis de valor raonable dels elements coberts d'una cartera amb cobertura de risc de tipus d'interès			794	782							794	782
Passius emparats per contractes d'assegurança i reassegurança					251.815	265.650					251.815	265.650
Provisions	4.520	6.863	84.659	86.459	28.563	31.299	1.634	1.171	2.612	1.740	121.988	127.532
Passius per impostos	22.740	17.479	24.208	25.185	5.355	3.085	991	820	1.706	2.540	55.000	49.109
Altres passius	14.632	18.485	3.864	3.571	89.714	57.587	13.281	9.100	22.387	15.651	143.878	104.394
Passius inclosos en grups alienables d'elements mantinguts per a la venda	77.728	82.155	17.112	16.243						352	94.840	98.750
TOTAL PASSIU	4.037.354	3.926.342	2.752.880	2.501.383	4.785.368	4.756.863	817.150	710.816	921.511	713.575	13.314.263	12.608.979
Patrimoni net												
Capital	78.842	78.842	42.407	42.407	63.102	63.462	30.069	30.069	31.050	30.000	245.470	244.780
Prima d'emissió	73.441	73.441							68.950		142.391	73.441
Instrumentos de patrimoni emesos diferents de capital	35.000	35.000									35.000	35.000
Altres resultat global acumulat	-2.713	-8.334	-1.016	-3.227	2.678	4.222	668	-489	-2.163	-2.133	-2.546	-9.961
Guanyos acumulats	427.156	411.782	268.217	155.079					2.174		697.547	566.861
Reserves de revaloració		645					2.288	2.288			2.288	2.933
Altres reserves	-101.496	-100.982	-27.876	68.275	347.002	311.581	48.594	41.449	19.485	19.485	285.709	339.808
Accions pròpies (-)	-1.927	-1.927					-833	-819			-2.760	-2.746
Resultat de l'exercici atribuïble als propietaris de la dominant	28.040	27.078	25.136	24.057	46.244	36.001	10.375	10.249	2.088	2.174	111.883	99.559
Dividend a compte (-)												
Fons propis	536.343	515.545	306.868	286.591	459.026	415.266	91.161	82.747	121.584	49.526	1.514.982	1.349.675
Interessos minoritaris	816	1.099	-4	-4	10.639	10.102						
TOTAL PATRIMONI NET	537.159	516.644	306.864	286.587	469.665	425.368	91.161	82.747	121.584	49.526	1.514.982	1.349.675
TOTAL PASSIU I PATRIMONI NET	4.574.513	4.442.986	3.059.744	2.787.970	5.255.033	5.182.231	908.311	793.563	1.043.095	763.101	14.829.245	13.958.654

ANNEX 2

Comptes de pèrdues i guanys consolidats dels bancs andorrans.

			MORABANC		Crédit Andorra		Banc Sabadell d'Andorra		VALLBANC		TOTAL	
	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018
Ingressos per interessos	49.278	50.711	34.865	35.711	70.082	72.932	12.491	12.477	8.022	7.344	174.738	179.175
Despeses per interessos	-31.477	-27.248	-7.957	-10.356	-26.854	-26.447	-1.548	-1.663	-2.930	-3.770	-70.766	-69.484
Ingressos per dividends	169	592	1.460	623	302	704	36	31	116	178	2.083	2.128
Marge d'interessos	17.970	24.055	28.368	25.978	43.530	47.189	10.979	10.845	5.208	3.752	106.055	111.819
Comissions percebudes	175.100	162.847	64.653	61.658	112.671	124.376	12.433	11.975	23.285	22.280	388.142	383.136
Comissions pagades	-47.691	-43.469	-13.570	-11.389	-32.849	-31.081	-2.674	-2.309	-2.675	-1.824	-99.459	-90.072
Marge bàsic	145.379	143.433	79.451	76.247	123.352	140.484	20.738	20.511	25.818	24.208	394.738	404.883
Guanyos o pèrdues en donar de baixa en comptes actius i passius financers no valorats a valor raonable amb canvis a resultats, nets	17.161	-26			11.040	14.046	342	689	618	176	29.161	14.885
Resultats d'entitats valorades pel mètode de la participació			209	-30							209	-30
Resultat d'operacions financeres	44.789	43.330	7.352	7.883	49.684	8.288	2.942	1.385	5.913	3.811	110.680	64.697
Resultats d'actius i passius emparats per contractes d'assegurança i reassegurança												
Altres ingressos d'explotació	5.776	6.066	5.504	5.182	15.622	9.638	557	614	912	1.110	28.371	22.610
Altres despeses d'explotació	-5.207	-3.854	-622	-366	-2.648	-3.611	-684	-516	-22	-607	-9.183	-8.954
Altres ingressos i despeses d'actius i passius emparats per contractes d'assegurances o reassegurances					3.909	3.706					3.909	3.706
Resultat d'explotació (net)	207.898	188.949	91.894	88.916	200.959	172.551	23.895	22.683	33.239	28.698	557.885	501.797
Despeses d'administració	-150.445	-154.776	-55.136	-55.903	-124.941	-123.583	-12.936	-12.717	-27.525	-31.741	-370.983	-378.720
Despeses de personal	-102.973	-96.661	-30.208	-32.256	-70.952	-69.351	-7.107	-7.473	-13.378	-13.822	-224.618	-219.563
Altres despeses generals d'administració	-47.472	-58.115	-24.928	-23.647	-53.989	-54.232	-5.829	-5.244	-14.147	-17.919	-146.365	-159.157
Amortització	-23.748	-9.960	-5.842	-5.638	-22.222	-15.323	-1.220	-1.013	-4.970	-3.313	-58.002	-35.247
Dotacions a provisions (net)	-3.479	1.610	-2.539	-1.868	430	-2.760	-561	22	47	1.279	-6.102	-1.717
Deteriorament net d'actius financers no reconeguts a valor raonable amb canvis a pèrdues i guanys	1.441	5.931	-506	238	-1.082	1.724	601	1.466	1.403	8.311	1.857	17.670
Deteriorament net d'inversions en negocis conjunts o associades	-300										-300	
Deteriorament net d'actius no financers (net)	-73	-311		-117	-2.164	-161					-2.237	-589
Fons de comerç negatiu reconegut en resultats		19										2.651
Participació en els guanys o pèrdues de les inversions en dependents, negocis conjunts i associades	292	223		142	2.297	4.098					-15	2.589
Guanyos o pèrdues procedents d'actius no corrents i grups alienables d'elements classificats com a mantinguts per a la venda no admissibles com a activitats interrompudes	1.595	2.354	-896	60	655	-126	1.265	429		10	2.619	2.727
Resultat abans d'impostos	33.181	34.039	26.975	25.830	53.932	39.052	11.044	10.870	2.194	3.229	127.326	113.020
Impost sobre societats	-5.143	-6.678	-1.839	-1.773	-6.846	-2.698	-682	-620	-106	-1.375	-14.616	-13.144
Resultat de l'exercici procedent d'operacions continuades	28.038	27.361	25.136	24.057	47.086	36.354	10.362	10.250	2.088	1.854	112.710	99.876
Resultat d'operacions interrompudes (net)			25.136	24.057	-213					320	24.923	24.377
RESULTAT DE L'EXERCICI	28.038	27.361	25.136	24.057	46.873	36.354	10.375	10.249	2.088	2.174	112.510	100.195
Del qual atribuïble als propietaris de la dominant	28.040	27.078	25.136	24.057	46.244	36.001	10.375	10.249	2.088	2.174	111.883	99.559
Del qual atribuïble als interessos minoritaris	-2	283			629	353					627	636

Reforçar la solidesa dels bancs per tal de promoure la recuperació

Entre el 19 de març i el 8 d'abril del 2021 una missió del Fons Monetari Internacional (FMI) va mantenir converses i reunions per a estudiar, per primera vegada d'ençà l'adhesió d'Andorra a aquell organisme internacional, la situació econòmica del país.

La Declaració final del personal tècnic de la missió, publicada a Washington, DC el 8 d'abril del 2021 comporta un capítol especial dedicat a l'anàlisi de la situació del sector bancari.

La declaració del Fons Monetari Internacional suposa un toc d'atenció important i planteja seriosos advertiments a l'Autoritat Financera Andorrana assenyalant-li les àrees de supervisió en les quals no sembla que estigui actuant amb la diligència necessària.

Les recomanacions públiques de l'FMI configuren un panorama preocupant del sector bancari.

Principat d'Andorra: Declaració final del personal tècnic de la missió de l'Article IV de 2021

PER A PUBLICACIÓ IMMEDIATA

En una declaració final es descriuen les conclusions preliminars del personal tècnic de l'FMI al final d'una visita oficial (o 'missió'), en la majoria dels casos a un país membre. Les missions es duen a terme com a part de les consultes periòdiques (en general anuals) dins del marc de l'Article IV del Conveni Constitutiu de l'FMI, en el context d'una sol·licitud d'ús de recursos de l'FMI (és a dir, un préstec), com a part de les converses sobre els programes supervisats pel personal de l'FMI o com a part d'altres estudis de la situació econòmica també elaborats pel personal de l'FMI.

Les autoritats han donat el seu consentiment a la publicació d'aquesta declaració. Les opinions que s'hi expressen són les del personal tècnic de l'FMI i no representen necessàriament les del Directori Executiu de l'FMI. A partir de les conclusions preliminars d'aquesta missió, el personal elaborarà un informe que, un cop aprovat per la Gerència, es sotmetrà al debat i a la decisió del Directori Executiu de l'FMI.

Washington, DC – 8 d'abril de 2021. *Una Missió del Fons Monetari Internacional (FMI), liderada per la Sra. Srobona Mitra, va participar a converses virtuals dutes a terme en el període comprès entre el 19 de març al 8 d'abril en el marc de la Consulta de l'Article IV de 2021.¹ Al finalitzar la visita, la missió va publicar la declaració següent:*

El Principat d'Andorra, l'estat membre més recent de l'FMI des d'octubre de 2020, va prendre part en la seva primera Consulta de l'Article IV amb el compromís de seguir millorant la transparència. Els serveis relacionats amb el turisme i la banca són predominants en l'activitat d'aquesta economia eurotitzada. El país gaudeix històricament d'estabilitat política, d'una bona trajectòria de disciplina fiscal, una població activa en equilibri de gènere i estacions d'esquí competitives a nivell internacional. Les autoritats van gestionar bé la pandèmia, a través del cribratge universal i de l'ampliació de la capacitat hospitalària, el que va ajudar a mantenir una baixa taxa de mortalitat. Aquesta estratègia va ajudar a Andorra a implementar restriccions internes més focalitzades que les dels països veïns. Al mateix temps, les mesures fiscals d'emergència van estabilitzar els ingressos reals i van donar suport econòmic a les empreses. Les autoritats tenen un profund compromís amb la transició cap a una economia verda i digitalitzada, així com amb la diversificació dels serveis turístics. El Principat està negociant un acord d'associació amb la Unió Europea (UE) i, de conformitat amb l'Acord monetari, ja ha transposat gairebé totes les normatives del sector financer de la UE. Les autoritats han iniciat amb èxit l'elaboració de la balança de pagaments, en un temps rècord i treballant en estreta col·laboració amb l'FMI.

La pandèmia ha tingut repercussions econòmiques considerables i els debats sobre les polítiques públiques han estat centrats en com assegurar una recuperació duradora. Cal mantenir l'estímul fiscal d'emergència fins que la recuperació s'hagi consolidat i s'hagi vacunat un percentatge suficient de la població, tant a Andorra com a la regió. Un increment de la inversió pública, així com la diversificació de les fonts de finançament del Govern, podrien contribuir a augmentar el creixement a llarg termini, tot mantenint el deute a nivells gestionables. A més, les

---

(1) Conforme a l'article IV del seu conveni constitutiu, l'FMI manté converses bilaterals amb els seus membres, habitualment cada any. Un equip de funcionaris de l'FMI visita el país, recaba informació econòmica i financera, i analitza amb les autoritats del país l'evolució i les polítiques en matèria econòmica. Al final de la visita, els funcionaris de l'FMI elaboren un informe que constitueix la base del debat del Directori Executiu.

autoritats fiscals haurien d'anar incrementant gradualment reserves internacionals. Pel que fa al sector financer, tot indica que el capital bancari és adequat per tal d'absorbir el xoc pandèmic, però caldrà avaluar amb cura totes les conseqüències de la crisi quan es retirin les mesures de recolzament. A mig termini, cal avaluar les reserves de capital dels bancs, davant els riscos associats a les grans exposicions domèstiques a un nombre reduït de clients, als préstecs a parts vinculades i a un nombre elevat de dipòsits de no residents. Considerant els esforços significatius dels últims anys, la contínua millora en l'efectivitat de la supervisió en la lluita contra el blanqueig de capitals, reforçaria l'estabilitat financera. La divulgació d'estadístiques oficials d'acord amb estàndards internacionals millorarà encara més la transparència i facilitarà el monitoratge de l'economia.

PERSPECTIVES ECONÒMIQUES

Andorra s'ha vist significativament afectada per la pandèmia, però la gestió de la crisi sanitària ha estat bona, gràcies al cribratge universal i a l'ampliació de la capacitat hospitalària. Durant el primer semestre de 2020, la severitat de les mesures de contenció van fer caure el turisme i els serveis. No obstant, els mateixos van repuntar a l'estiu, gràcies a l'arribada dels turistes i al relaxament temporal de les mesures de contenció. Amb la frontera francesa i espanyola tancades fins fa poc, i sobretot durant la temporada alta d'esquí, al primer trimestre de 2021, els hotels i les estacions d'esquí han perdut una part important dels seus ingressos anuals. Si es compara amb les regions veïnes, és possible que el cribratge universal hagi permès adoptar mesures de contenció més selectives i la detecció dels casos que requerien quarantena amb antelació, la qual cosa hauria contribuït a salvar vides i mitjans de subsistència. En el front sanitari, i malgrat l'alta prevalença de casos de COVID-19 per càpita, la taxa de mortalitat del Principat és una de les més baixes del món, ja que la resposta a la pandèmia va incloure una ràpida ampliació de la capacitat hospitalària i de la compra de material de protecció. De moment, la vacunació avança a un ritme comparable al dels països de la EU, amb problemes similars de subministrament. No obstant això, dosis de la vacuna per a gairebé la meitat de la població, obtingudes mitjançant el programa COVAX, van arribar la setmana passada. El pla nacional de vacunació en vigor permetrà una administració ràpida d'aquestes dosis.

Les autoritats van reaccionar amb mesures fiscals de mitigació per limitar els efectes negatius per a l'economia. Les mesures relatives a la despesa, per valor del 2,4% del PIB, i les mesures relatives als ingressos, per valor del 0,4% del PIB, incloïen la despesa sanitària, les ajudes per al lloguer i els salaris de les empreses (entre altres, mitjançant programes de suspensió temporal dels contractes de treball i reducció de la jornada laboral) i l'ampliació del subsidi d'atur per a les famílies. A més, es van oferir garanties públiques per valor del 9% del PIB per a préstecs bancaris a empreses amb problemes de liquiditat. Aquestes mesures van contenir l'augment de la taxa d'atur —el nivell de la qual es manté entre els més baixos de la regió—, van estabilitzar els ingressos reals de les famílies i van ajudar a cobrir els costos d'explotació de les empreses, evitant així que tanquesin. A banda, les moratòries de deute i d'insolvència van mantenir controlats els impagaments amb els bancs i les fallides d'empreses.

Les previsions indiquen que el creixement del PIB real repuntarà aquest any, en un context de gran incertesa, amb riscos de tendència a la baixa. Segons les estimacions, l'activitat econòmica es va contraure un 11,8% el 2020 i es preveu que la recuperació serà del 5,8% el 2021, la qual cosa permetrà que es recuperi el nivell d'abans de la crisi d'aquí al 2023. Els riscos per a les perspectives són significatius. Un ritme de vacunació a Andorra i als països veïns més lent del previst, en part a causa del subministrament limitat de vacunes a tot el món, podria obligar a allargar

els confinaments durant el 2021 si no s'aconsegueixen controlar les onades de contagis. La capitalització bancària, malgrat ser adequada en l'escenari de referència, podria quedar sota la pressió de potencials préstecs incobrables un cop s'aixequin les mesures fiscals i altres mesures. Una àmplia reclamació de les garanties públiques podria traduir-se en un augment significatiu tant del deute públic com dels costos de refinançament dels sectors públic i privat. D'altra banda, una distribució satisfactòria de les vacunes, que comporti la immunització de tota la població adulta d'Andorra i dels països veïns, faria presagiar unes perspectives més favorables.

MANTENIR EL SUPORT DE LA POLÍTICA FISCAL I ACUMULAR RESERVES

El deute públic continua sent sostenible, malgrat haver-se situat temporalment per damunt del límit establert per la regla d'estabilitat fiscal. Els estímuls relacionats amb la COVID-19 van tenir efectes negatius sobre el resultat de gestió del Govern central, que el 2020 es va situar en el -4,3% del PIB, el qual cal afegir a les properes i significatives amortitzacions del deute. La majoria d'aquestes necessitats de finançament addicionals, així com un augment estratègic de l'efectiu, es van cobrir mitjançant nous deutes, incloent-hi la primera col·locació privada externa, que va estar sobre subscripta. No obstant això, la inversió pública prevista es va reduir, per tal de donar cabuda a les despeses relacionades amb la pandèmia, al contrari del que s'observa, de mitjana, a la UE. El deute del Govern central va augmentar fins al 48,4% del PIB, empès per l'activació de la clàusula d'escapament de la regla fiscal. Les autoritats treballen per reduir les necessitats brutes de finançament, mitjançant un allargament del venciment mitjà del deute i una reducció dels costos financers. L'augment dels ingressos durant la recuperació —entre altres coses, gràcies a la introducció de la taxa de carboni i les revisions de les deduccions de l'impost sobre societats— es traduirà en superàvits primaris a partir de 2023, i en una reducció del deute fins a situar-se en el límit de la regla fiscal, del 40% del PIB.

A curt termini, la política fiscal ha de mantenir el seu suport, i a mig termini ha de permetre augmentar la inversió pública. El risc de nous confinaments i la incertesa al voltant de les diverses soques del virus, exigeixen el manteniment de les ajudes d'emergència. La retirada d'aquestes ajudes hauria de ser gradual, amb una reducció de la cobertura i la generositat dels programes si els contagis locals són baixos i l'activitat comença a normalitzar-se. Algunes de les inversions previstes en tecnologies digitals, i en mitigació i adaptació al canvi climàtic es podrien tirar endavant al 2021, per tal de recolzar la recuperació. L'avanç de la inversió pública prevista podria traduir-se en un augment de la inversió privada en sectors relacionats amb el turisme, reticents a invertir en èpoques d'incertesa. A mig termini, l'augment de la despesa en infraestructures —per exemple, a través de l'ampliació de les connexions entre Andorra i els eixos europeus— permetria diversificar la procedència de turistes, reduir la congestió vial i augmentar la competitivitat del sector turístic. Les reformes planificades pel sistema públic de pensions van en la direcció correcta per reduir els riscos fiscals a mig termini.

Amb el pas del temps, les autoritats fiscals hauran d'anar acumulant reserves internacionals que cobreixin les necessitats de liquiditat en cas de futurs episodis d'estrès. El personal tècnic de l'FMI calcula que les reserves necessàries són aproximadament del 12% del PIB, suficients per a cobrir un mes d'importacions, fluctuacions dels ingressos fiscals i el servei del deute extern a curt termini. Davant d'aquestes necessitats, la liquiditat disponible actualment es limita als actius de reserva a l'FMI, el valor dels quals és del 2% del PIB en aquest moment. El 10% del PIB restant podria acumular-se amb el pas del temps mitjançant l'estalvi fiscal previst i extraordinari, i el manteniment

dels amplis superàvits del compte corrent. Les necessitats de liquiditat del Govern podrien augmentar si els bancs presenten en el futur una bretxa de liquiditat, a falta d'un prestador en darrera instància en països que han adoptat l'euro com Andorra. Actualment, el dèficit de liquiditat és zero amb l'adaptació a les regles exigides per la UE. Per tal d'acumular els actius de reserva necessaris, hi ha diverses opcions.

REFORÇAR LA SOLIDESA DELS BANCOS PER TAL DE PROMOUR LA RECUPERACIÓ

A l'inici de la pandèmia, els bancs disposaven d'un capital sòlid i presentaven beneficis, no obstant, amb un nombre considerable de impagaments. Els bancs, els actius dels quals representen el 450% del PIB, desenvolupen la seva activitat a Andorra i 12 països més, i estan especialitzats en la banca privada a través de filials a l'estranger. Aquesta diversificació ha beneficiat el sector bancari, que ha registrat beneficis superiors als d'altres bancs de la regió. Els fons propis dels bancs són suficients per resistir el cop de la pandèmia. No obstant, els nivells de morositat són més elevats que a la resta de la regió —en part pel llegat d'un banc en procés de resolució— i podrien augmentar un cop es relaxin les polítiques excepcionals implementades durant la pandèmia.

Com passa a molts altres petits països amb un sector bancari important, els bancs andorranos estan exposats a riscos addicionals derivats de les grans exposicions i de la concessió de préstecs a parts vinculades. Les grans exposicions a un nombre reduït de clients podrien provocar una elevada sensibilitat dels préstecs incobrables a la desacceleració econòmica. A més, una part considerable dels préstecs es concedeixen a «parts vinculades» dels bancs, per exemple, a accionistes. Això planteja riscos, ja que el capital bancari no és plenament utilitzable i cal incorporar els ajusts per aquestes posicions.

A curt termini, garantir la solidesa dels bancs els hauria de permetre incrementar els préstecs quan repunti la demanda del sector privat. L'Autoritat Financera Andorrana (AFA) hauria d'avaluar els efectes de la pandèmia sobre el capital bancari i prolongar les moratòries, si cal, només a alguns clients qualificats. Les moratòries temporals del servei del deute podrien haver reduït la transparència dels balanços dels bancs, per la qual cosa l'AFA hauria d'assegurar que la classificació dels préstecs i la constitució de provisions es fan d'acord amb els estàndards de regulació.

A mig termini, l'AFA ha de continuar gestionant tres riscos principals. En primer lloc, hauria d'avaluar la conveniència d'ampliar el capital en forma de «Pilar II» per a les exposicions a parts vinculades de bancs específics. En segon lloc, ha de continuar garantint que els bancs no presenten dèficits de liquiditat; és a dir, que sempre hi hagi actius líquids de gran qualitat per a cobrir, com a mínim, el 100% de les eventuais sortides netes de fons durant el mes en curs. En tercer lloc, les autoritats han de reforçar el control dels fluxos interfronterers, per exemple mitjançant la cooperació amb contraparts estrangeres, i continuar aprofundint en el coneixement dels riscos que comporta el blanqueig de capitals. Les autoritats són conscients d'aquestes necessitats en matèria de supervisió i, si així ho sol·liciten, els experts de l'FMI hi treballaran conjuntament amb l'objectiu de reforçar la supervisió bancària aquest mateix any.

CONTINUAR MILLORANT LES DADES ESTADÍSTIQUES

Les autoritats reconeixen la importància de publicar estadístiques d'acord amb estàndards internacionals. S'estan fent grans avenços en el desenvolupament de dades més completes sobre l'economia d'Andorra, per tal de millorar la seva supervisió. S'han elaborat estadístiques de la balança de pagaments, amb el suport de l'FMI, en pocs mesos després de l'adhesió. Cal recopilar i divulgar també estadístiques dels sectors exterior, real, fiscal i financer d'acord amb estàndards internacionals. Les autoritats tenen previst treballar amb l'FMI en aquest àmbit i participar en el Sistema General de Divulgació de Dades Reforçat (e-GDDS), el primer nivell de l'estàndard de l'FMI per a l'intercanvi de dades macroeconòmiques que són essencials per a la formulació de polítiques públiques i la supervisió de l'economia.

***

La missió vol donar les gràcies a les autoritats i la resta de contraparts per haver posat a disposició seva dades detallades i informació, per haver participat en un diàleg constructiu sobre polítiques públiques i per haver establert una col·laboració fructífera i transparent.

Els resultats de l'exercici 2020

L'estudi de l'exercici 2020 -que la consultoria TRACIS ha dut a terme el juny del 2021 a partir de l'Informe Anual de l'Associació de Bancs Andorrans- confirma la tendència al decreixement que s'ha anat manifestant en els darrers exercicis i que és prova fefaent del progressiu declivi del sector.

Ens sembla important destacar que en els beneficis agregats del 2020 tenen una gran participació (d'un 97,6%) els resultats per operacions financeres (que tenen un caràcter no recurrent), com ja va passar el 2019 (99,1%), sense els quals el nivell assolit hauria estat mínim. I també sembla significatiu que el coeficient de liquiditat el 2020 es situï en el 187,12%, més baix que el del 2019, 223,05% i sota del 227,29% del 2018.

S'entén així l'advertiment de la Declaració del Fons Monetari Internacional del 8 d'abril del 2021 en relació amb l'obligació de l'Autoritat Financera Andorrana de garantir "que els bancs no presentin dèficits de liquiditat".

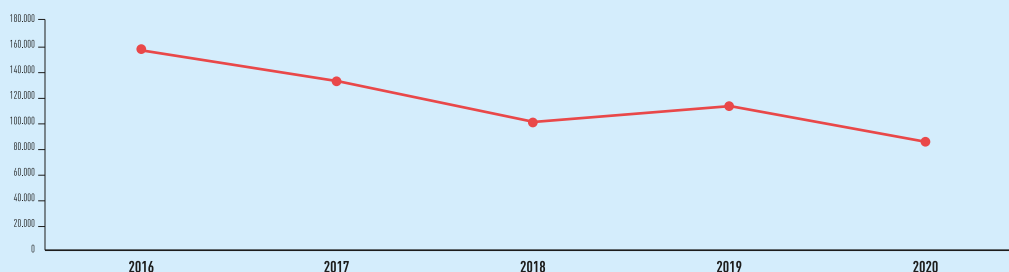
Els resultats del sector bancari andorrà el 2020

Els beneficis agregats del sector bancari andorrà s'han situat el 2020 en 83,6 milions d'euros. Tot i que el 2020 ha estat un exercici especialment difícil per l'impacte que ha tingut la pandèmia de la Covid-19 en el conjunt de l'activitat econòmica en general i en la banca en particular, cosa que, per si sola, podria justificar el decreixement dels beneficis respecte a anys anteriors, el resultat del 2020 no fa sinó que confirmar la tendència al decreixement que s'ha anat manifestant al llarg dels darrers exercicis i que és prova fefaent del progressiu declivi del sector.

Així, els resultats agregats del sector que el 2016 encara se situaven en 155,9 milions, el 2017 van baixar a 131,3 i el 2018 ja es van situar a l'entorn de 100 milions. El 2019 es va observar, però, un repunt a l'alça dels beneficis conjunts, que van ser de 111,9 milions, cosa, però, que no va ser prou indicativa d'un canvi de tendència a l'alça, ja que aquesta millora va estar deguda en gran part a uns resultats especialment favorables en l'epígraf d'operacions financeres, que no té caràcter recurrent, mentre que altres indicadors de caire més estructural com ara el marge bàsic, seguien mantenint una tendència decreixent. El 2020, tot i que s'ha enregistrat un creixement dels recursos generats agregats d'un 4,07%, els beneficis conjunts han tornat a baixar, situant-se ja clarament per sota del llindar dels cent milions, fins als 83,6 milions esmentats, amb una caiguda d'un 25,27% respecte als obtinguts l'any anterior. En aquesta reducció de beneficis que ha patit el sector el 2020, han tingut un protagonisme rellevant Crèdit Andorrà, que ha vist decreixer el seu benefici d'un 35,04%, Vallbanc que ha passat d'un beneficis de 2,1 milions el 2019 a unes pèrdues de 16,0 milions i, en menor mesura, Banc Sabadell Andorra, amb una reducció d'un 3,43%; per contra, Morabanc i Andbank han estat capaços d'incrementar el darrer exercici els seus resultats d'un 19,74% i d'un 5,10%, respectivament.

Evolució del resultat agregat 2016-2020

Milers d'euros

(1) D'acord amb les dades que publica l'Associació de Bancs Andorrans (ABA).

>> El sector bancari andorrà

COMPTES DE PÈRDUES I GUANYS CONSOLIDATS AGREGATS DE LA BANCA ANDORRANA

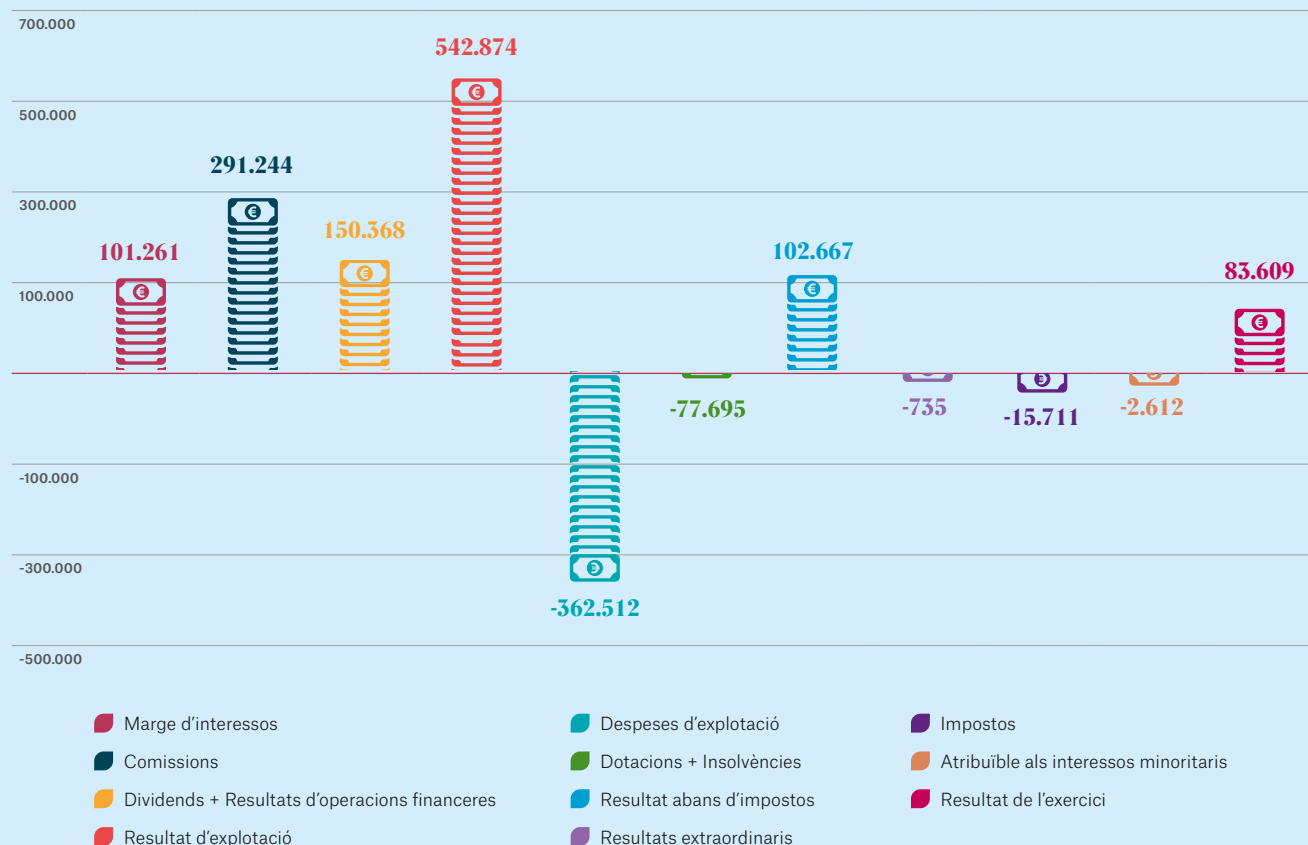
	2020	2019 (*)	(Milers d'euros) Var. (%) 20-19
Ingressos per interessos	149.776	174.738	(14,29%)
Despeses per interessos	(48.851)	(70.766)	(30,97%)
Ingressos per dividends	455	2.083	(78,17%)
Marge d'interessos	101.379	106.055	(4,41%)
Comissions percebudes	400.447	388.142	3,17%
Comissions pagades	(109.203)	(99.459)	9,80%
Marge bàsic	392.623	394.738	(0,54%)
Guany o pèrdues en donar de baixa en comptes actius i passius financers no valorats a valor raonable amb canvis a resultats, nets	49.924	29.161	71,20%
Resultats d'entitats valorades pel mètode de la participació	486	209	N/A
Resultat d'operacions financeres	81.447	110.680	(26,41%)
Resultats d'actius i passius emparats per contractes d'assegurança i reassegurança	-	-	-
Altres ingressos d'explotació	27.432	28.371	(3,31%)
Altres despeses d'explotació	(9.935)	(9.183)	8,19%
Altres ingressos i despeses d'actius i passius emparats per contractes d'assegurances o reassegurances	899	3.909	(77,00%)
Resultat d'explotació (net)	542.874	557.885	(2,69%)
Despeses d'administració	(362.512)	(370.983)	(2,28%)
Despeses de personal	(221.283)	(224.618)	(1,48%)
Altres despeses generals d'administració	(141.230)	(146.365)	(3,51%)
Amortització	(63.963)	(58.002)	10,28%
Dotacions a provisions (net)	2.606	(6.102)	N/A
Deteriorament net d'actius financers no reconeguts a valor raonable amb canvis en pèrdues i guanys	(1.390)	1.857	N/A
Deteriorament net d'inversions en negocis conjunts o associades	140	(300)	N/A
Deteriorament net d'actius no financers (net)	(20.854)	(2.237)	N/A
Fons de comerç negatiu reconegut en resultats	-	-	-
Participació en els guanys o pèrdues de les inversions en dependents, negocis conjunts i associades	3.220	2.602	23,74%
Guany o pèrdues procedents d'actius no corrents i grups alienables d'elements classificats com a mantinguts per a la venda no admissibles com a activitats interrompudes	2.546	2.619	(2,79%)
Resultat abans d'impostos	102.667	127.339	(19,37%)
Impost sobre societats	(15.711)	(14.616)	7,49%
Resultat de l'exercici procedent d'operacions continuades	86.956	112.723	(22,86%)
Resultat d'operacions interrompudes (net)	(735)	(213)	N/A
RESULTAT DE L'EXERCICI	86.221	112.510	(23,37%)
Del qual atribuïble als propietaris de la dominant	83.609	111.883	(25,27%)
Del qual atribuïble als interessos minoritaris	2.612	627	N/A

* Les dades del 2019 es presenten únicament a efectes comparatius.

Analitzant amb més de detall els beneficis agregats del sector el 2020, veiem que, pel cantó dels ingressos el gruix es concentra en l'epígraf de comissions (291,2 milions d'euros) i en el de dividends i resultats per operacions financeres (150,4 milions), en els dos casos clarament per sobre del marge d'interessos (101,2 milions).

Procedència dels beneficis 2020

(Milers d'euros)

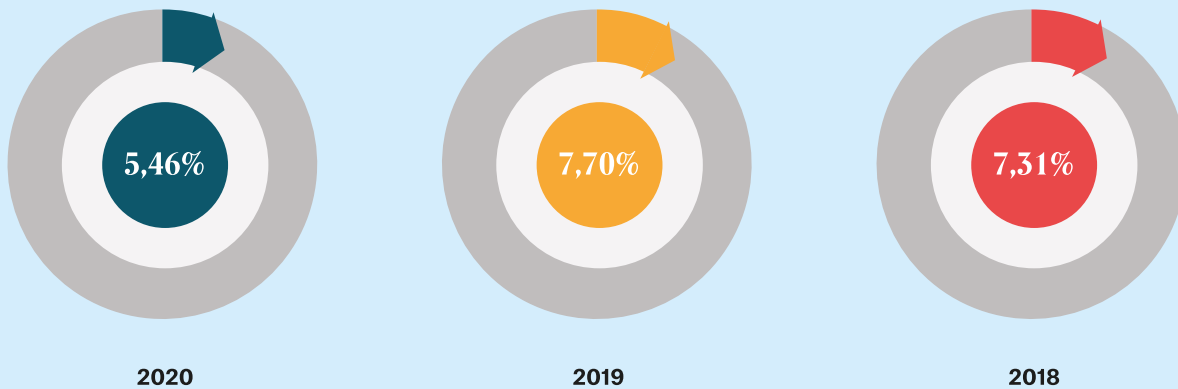
En tot cas, si dins de l'epígraf en què en el gràfic anterior s'ajunten dividends i resultats d'operacions financeres, que, com hem dit, el 2020 va pujar 150,4 milions d'euros, posem el focus en la part que correspon exclusivament als resultats d'operacions financeres, veiem que en la consecució del resultat positiu de 83,6 milions d'euros han tingut un pes molt decisiu aquests, els quals han assolit 81,4 milions d'euros. Aquest pes extraordinàriament elevat dels resultats per operacions financeres en els resultats totals, també es va produir l'exercici anterior, el 2019, en el qual el benefici agregat de la banca andorrana fou de 111,9 milions d'euros, mentre que el resultat d'operacions financeres fou de 110,9 milions.

Aquesta alta proporció de participació dels resultats per operacions financeres en el resultat total (97,6% el 2020, 99,1% el 2019) està molt per sobre de la que es va donar els exercicis anteriors en la mateixa banca andorrana (65,0% el 2018 i 52,1% el 2017).

Quant a la rendibilitat financera del sector, mesurada pel ROE, tot i el petit repunt del 2019 per la causa esmentada, també presenta una dinàmica descendent: 9,73% el 2016, 9,85% el 2017, 7,31% el 2018, 7,70% el 2019 i 5,46% el 2020.

ROE

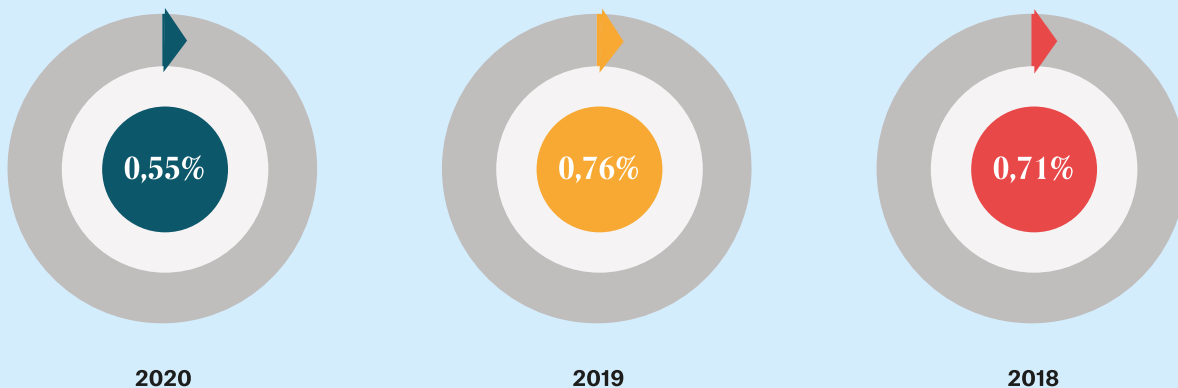
(Benefici atribuït al grup respecte a recursos propis mitjans)

I pel que fa a la rendibilitat sobre els actius o ROA, l'evolució també segueix la mateixa línia: 1,03% el 2016, 0,88% el 2017, 0,71% el 2018 i 0,76% el 2019 i 0,55% el 2020.

ROA

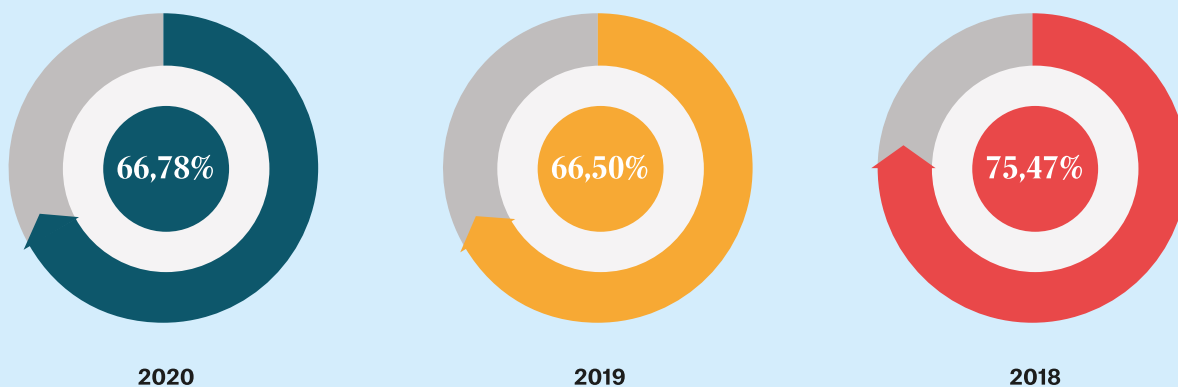
(Benefici net respecte a actius totals mitjans)

Pel que fa al ROE per entitats el més alt correspon al BancSabadell d'Andorra (10,50%) i el més baix a VallBanc (-15,25%²). Quant al ROA el més alt és el de BancSabadell d'Andorra (1,02%) i el més baix també, lògicament, és el de VallBanc (-1,68%), per la circumstància que aquest banc enregistrarà pèrdues el 2020.

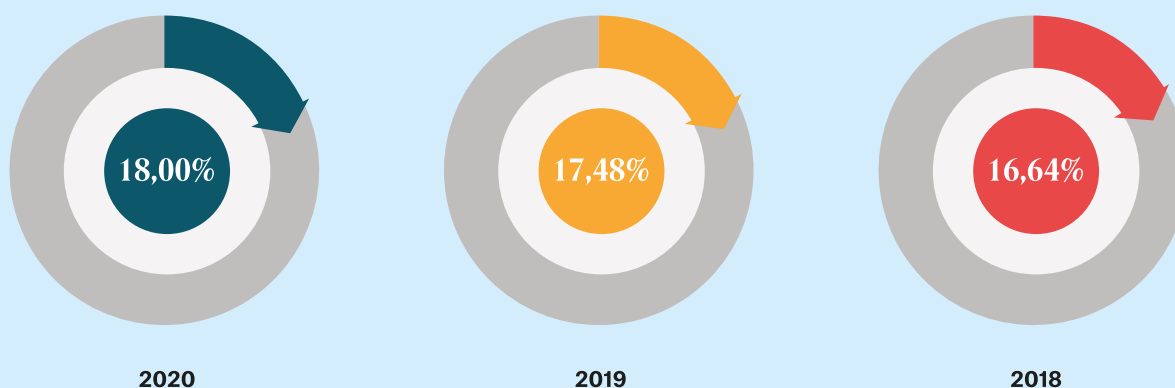
El ràtio d'eficiència³ es manté a uns nivells equivalents als de l'exercici anterior, amb un empitjorament de només 28 centèsimes, situant-se en aquest exercici 2020 en el 66,78% (66,50% el 2019 i 75,47% el 2018).

Ràtio d'eficiència

El coeficient de solvència (Tier 1), segons els criteris de Basilea i d'acord amb les dades fetes públiques per l'Associació de Bancs Andorrans (ABA), el 2020 es va situar en el 18,00%, superior al dels anys anteriors (17,48% en el 2019 i 16,64% el 2018).

Ràtio de solvència C T 1 (phase-in)

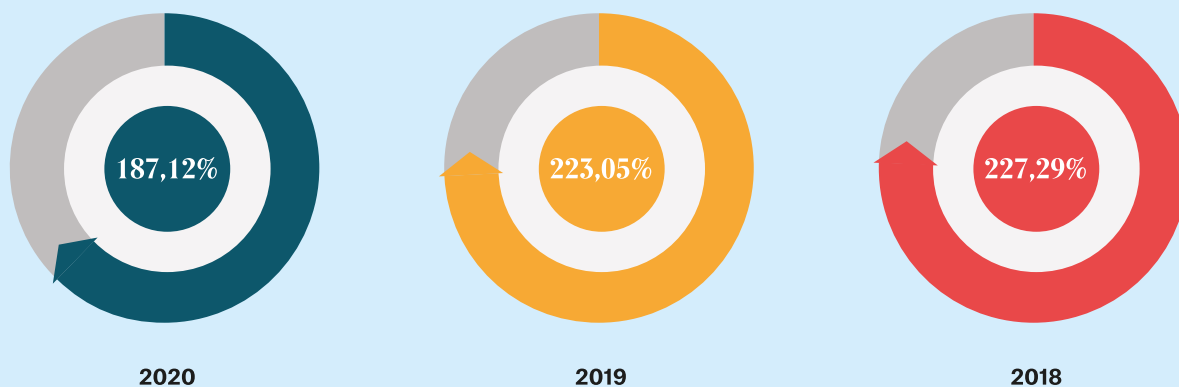
(2) VallBanc és l'única, entre les 5 entitats que conformen el sistema bancari andorrà, que ha presentat pèrdues el 2020 (-16 milions). L'Entitat explica aquesta circumstància per la decisió d'amortitzar anticipadament i de forma extraordinària l'antiga plataforma tecnològica del banc.

(3) La ràtio d'eficiència relaciona els ingressos obtinguts amb les despeses necessàries per aconseguir aquests ingressos durant un període de temps determinat. Per tant, una entitat serà més eficient com més baix sigui aquest percentatge. En aquest cas vol dir que la banca andorrana per cada 100 euros que va ingressar el 2020, va haver de gastar-ne 66,78.

Quant al coeficient de liquiditat, segons la mateixa font, el 2020 se situa en el 187,12%, més baix que el del 2019, 223,05%, i sota del 227,29% del 2018.

Ràtio de liquiditat (*Liquidity Coverage Ratio*)

Per entitats la ràtio de solvència més elevada correspon al Grup Morabanc (27,31%) i la més baixa a Andbank (13,56%). Quant a la de liquidat la posició més favorable és la de BancSabadell d'Andorra (375,11%) i la més baixa a la del Grup Crèdit Andorrà (141,66%).

Solvència - Liquiditat segons Basilea III

	Solvència CET 1 (<i>phase-in</i>)		Liquiditat (<i>Coverage ratio</i>)	
	2019	2020	2019	2020
ANDBANK	13,61%	13,56%	267,33%	190,26%
GRUP MORABANC	26,03%	27,31%	369,23%	280,14%
GRUP CRÈDIT ANDORRÀ	15,13%	15,91%	147,04%	141,66%
BANCSABADELL D'ANDORRA	21,71%	20,40%	406,90%	375,11%
VALL BANC	21,10%	22,13%	420,68%	360,25%
RÀTIO AGREGADA	17,48%	18,00%	223,05%	187,12%

Una conclusió provisional

Les tres constatacions, que hem fet en comentar en el Propòsit inicial els documents que publiquem en aquest Quadern, ens porten a una conclusió provisional.

Probablement la lliçó més important que podem treure d'aquest any 2021 és adonar-nos no solament d'on està ara mateix el sector bancari sinó també cap a on va.

Els bancs andorrans, actors essencials del finançament de la nostra economia, han dut l'escut de la liquiditat indispensable per les empreses durant la fase més aguda de la crisi derivada de la pandèmia.

Tanmateix, com diu François Villeroy de Galhau, governador de la Banque de France, “il faudra suivre avec attention l'impact potentiel de la montée du risque de défaillance des entreprises sur la solidité financière des banques européennes.”

I l'informe del segon semestre 2020 de la Banque de France afegeix que els bancs ja pateixen una rendibilitat estructural feble, la qual cosa tindrà com a conseqüència una valorització molt baixa, “... qui rendrait difficile la levée de capital privé additionnel.”

En l'informe corresponent al primer semestre 2021, publicat el 27 de juny, la Banque de France considera que el sistema financer no ha sortit dels riscos lligats a la crisi. Sylvie Goulard, sotsgovernadora de la Banque de France pensa que hi ha un risc elevat, tot i que estabilitzat, per “... l'exposition à un endettement élevé et croissant des acteurs économiques.”

El supervisor andorrà, l'AFA, a l'igual que els altres supervisors europeus, continua permetent als bancs –per motius de la pandèmia– emprar els seus matalassos de capital per absorbir pèrdues. En conseqüència no es demana encara que els bancs s'adaptin a l'anomenat segon Pilar recollit per la Directiva 2013/36/EU i el Reglament (EU) núm. 575/2013 del Parlament europeu i del Consell del 26 de juny del 2013, adreçada a informar el mercat sobre l'exposició als riscos, el procés d'avaluació dels riscos i l'adequació dels fons propis, regulació més coneguda sota el nom de “Basilea III”.

El segon pilar exigeix que el banc apliqui un procediment d'avaluació de l'adequació dels seus fons propis que li permeti d'avaluar en quina mesura són suficients per cobrir el conjunt dels riscos als quals està o podria estar exposat.

Que el supervisor no colli de moment, per la conjuntura atípica actual, no exclou que ben aviat caldrà assumir una major exigència de solvència per assegurar una millor gestió de pèrdues esperades. De fet en la reunió que va tenir lloc a Basilea el 14 de gener del 2019 l'òrgan de supervisió del Comitè de Basilea i el grup de governadors de bancs centrals i els responsables del control bancari van aprovar que el marc revisat del risc de mercat entraria en vigor el primer de gener del 2022.

En definitiva, aviat el matalàs del capital haurà de ser més consistent.

La banca andorrana que, per diferents raons, ha funcionat amb matalassos una mica més estrets, haurà de culminar el reforç de la seva solvència per arribar amb més tranquil·litat al 2023.

Setembre del 2021

Jaume Bartumeu Cassany

Cap de Govern (juny 2009 - abril 2011)

